

Badanie ewaluacyjne:

„Ocena przyczyn niewielkiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w ramach wybranych działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka”

Przygotowane na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

przez

Fundację Europejskie Centrum Przedsiębiorczości

Warszawa, listopad 2009

UNIA EUROPEJSKA

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone przez zespół w składzie:

dr Jerzy Kwieciński (kierujący zespołem)

Piotr Stefaniak

Natalia Wojciechowska (koordynator merytoryczny)

Joanna Warczachowska

Aneta Kondraszuk

Anna Konieczko

Beata Rulak

Irena Szczepaniak

Grzegorz Stawicki

Anna Chmielak

Wykaz zastosowanych skrótów:

BCC - Business Centre Club

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFŚ - Europejski Fundusz Społeczny

FEuCP – Fundacja Europejskie Centrum Przedsiębiorczości

KIG - Krajowa Izba Gospodarcza

KIGeIT - Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji

KSI – Krajowy System Informatyczny

MG - Ministerstwo Gospodarki

MNiSW - Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

MRR - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

MSWiA - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

MŚP - małe i średnie przedsiębiorstwa

NOT - Naczelna Organizacja Techniczna

OPI - Ośrodek Przetwarzania Informacji

PAN – Polska Akademia Nauk

PARP - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

PKPP Lewiatan - Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”

Prace B+R – prace badawczo-rozwojowe

PO IG - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

RPO - Regionalne Programy Operacyjne

UKE - Urząd Komunikacji Elektronicznej

WWPE - Władza Wdrażająca Programy Europejskie

Spis treści:

1. Wprowadzenie	- 5
2. Cel i zakres badania ewaluacyjnego	- 8
3. Opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystywanych w badaniu	- 10
4. Opis wyników ewaluacji w podziale na poszczególne działania/poddziałania	- 15
5. Wnioski i rekomendacje w podziale na poszczególne działania/poddziałania	- 37
Aneks	- 46
Streszczenia w języku polskim i angielskim	- 64
Załącznik nr 1 (Tabela rekomendacji)	- 75

1. Wprowadzenie

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka to najważniejszy program dla polskich przedsiębiorców i dla sektora nauki w ramach Narodowej Strategii Spójności 2007-2013. Program ten też jest liderem wśród dużych programów krajowych pod względem zaawansowania stopnia jego realizacji, mierzonego jako procent wartości podpisanych umów w odniesieniu do całej alokacji. Pierwsze nabory projektów rozpoczęły się w I kwartale 2008 roku. Według danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z raportu miesięcznego na koniec września 2009 roku w ramach wszystkich działań PO IG złożono 6 911 wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym, na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania ponad 44,8 mld PLN, przekraczającą alokację środków na realizację całego Programu. A według danych z dnia 13 listopada 2009 roku, zatwierdzono do dofinansowania 3030 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 18,7 mld PLN z EFRR (45,2% całkowitej alokacji) i podpisano 2084 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę wsparcia, wynoszącą 15,0 mld PLN z EFRR (36,3% alokacji z EFRR).

Chociaż generalnie możemy stwierdzić, że program cieszy się olbrzymim zainteresowaniem, to nie wszystkie działania/poddziałania cieszą się takim samym zainteresowaniem beneficjentów i rozkład złożonych wniosków o dofinansowanie i podpisanych umów w poszczególnych działaniach/poddziałaniach jest bardzo nierównomierny. Działania/poddziałania, w których składanych jest najmniej wniosków o dofinansowanie (wniosków poprawnych pod względem formalnym; dane MRR pochodzące z KSI), są następujące wg stanu na koniec października 2009 roku:

- a) poddziałanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R* (łącznie 36 złożonych wniosków o dofinansowanie),
- b) poddziałanie 4.5.1 *Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym* (łącznie 6 złożonych wniosków o dofinansowanie),
- c) działanie 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym* (łącznie 9 złożonych wniosków o dofinansowanie),

- d) poddziałanie 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej* (łącznie 45 złożonych wniosków o dofinansowanie),
- e) poddziałanie 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych* (łącznie 27 złożonych wniosków o dofinansowanie),
- f) działanie 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”* (łącznie 14 złożonych wniosków o dofinansowanie).

Na te działania/poddziałania zostały zaalokowane znaczne kwoty. Według danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na koniec października 2009, wykorzystanie środków w żadnym z powyższych działań nie przekroczyło 7 % alokacji biorąc pod uwagę wartość podpisanych umów. W celu wykluczenia zagrożenia niezrealizowania zasady n+3 i osiągnięcia założonych celów programu konieczne jest zbadanie przyczyn niewielkiego zainteresowania wnioskodawców oferowanym wsparciem w tych działaniach/poddziałaniach oraz zaproponowanie działań naprawczych. Określenie przyczyn niewielkiego zainteresowania jest także bardzo istotne w obecnej chwili z punktu widzenia wsparcia beneficjentów tych działań/poddziałania ze względu na trwające spowolnienie gospodarcze.

Chociaż zainteresowanie wymienionymi działaniami/poddziałaniami do tej pory było stosunkowo niewielkie w porównaniu do innych działań w PO IG (stan na koniec października 2009 roku), jakkolwiek stan ten może się znacznie zmienić w najbliższych miesiącach w przypadku niektórych działań ze względu na bardzo intensywne działania informacyjno-promocyjne prowadzone przez wszystkie instytucje zaangażowane w zarządzanie funduszami europejskimi, jak również poprzez fakt, że dostępne środki w innych uzupełniających działaniach są na wyczerpaniu, dzięki silnemu zaawansowaniu realizacji programu. Powoduje to rosnące zainteresowanie wymienionymi, dotychczas mniej popularnymi działaniami i chęć wykorzystania jeszcze dostępnych funduszy pomimo trudności z tym związanych.

Rezultaty przeprowadzonego badania wraz z wnioskami i rekomendacjami zostaną wykorzystane przez instytucje zaangażowane w zarządzanie i wdrażanie PO IG oraz NSRO do działań korygujących. Dlatego głównymi odbiorcami wyników prowadzonego badania są:

- Instytucja Zarządzająca, Instytucje Pośredniczące i Instytucje Wdrażające PO IG – w zakresie likwidacji barier w dostępie do środków PO IG oraz ewentualnych koniecznych modyfikacji PO IG;
- Zespół ds. uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskiej „Prostsze fundusze” – w zakresie prac nad zwiększeniem wykorzystania środków NSRO i Programów Operacyjnych;
- Komitet Monitorujący PO IG – w zakresie zapewnienia skutecznego i właściwego wdrażania i monitorowania PO IG;
- Krajowa Jednostka Oceny – w zakresie nadzoru i koordynacji wszystkich działań ewaluacyjnych.

Wyniki badania ewaluacyjnego zostaną też udostępnione szerokiej opinii publicznej poprzez umieszczenie na stronie internetowej ministerstwa.

2. Cel i zakres badania ewaluacyjnego

Celem niniejszego badania ewaluacyjnego zleconego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego jest identyfikacja przyczyn niewielkiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w ramach wybranych działań/poddziałań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, wskazanych przez MRR, oraz przedstawienie rekomendacji odnośnie tych działań/poddziałań, aby zwiększyć zainteresowanie potencjalnych beneficjentów. Rekomendacje te mają być przedstawione w oparciu przede wszystkim o wiedzę i doświadczenie członków zespołu badawczego oraz o przeprowadzone badania ewaluacyjne.

Zakres badania ewaluacyjnego obejmuje następujące działania/poddziałania PO i IG:

- a) poddziałanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R,*
- b) poddziałanie 4.5.1 *Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym,*
- c) działanie 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym,*
- d) poddziałanie 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej,*
- e) poddziałanie 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych,*
- f) działanie 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.*

Przedmiotem badania jest rozpatrzenie następujących pytań ewaluacyjnych:

- i. Jakie są przyczyny niskiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów ww. działaniami/poddziałaniami?
- ii. Jaki charakter mają przyczyny niskiego zainteresowania z uwzględnieniem:
 - rodzaju udzielanego wsparcia,
 - wartości wsparcia,
 - warunków/kryteriów ich udzielania,

- grupy docelowej,
 - innych czynników?
- iii. Jaki wpływ na zainteresowanie ww. instrumentami wsparcia ma kryzys gospodarczy (wzrost/spadek zainteresowania)?
- iv. Czy istnieją podobne instrumenty wsparcia ze środków publicznych, „konkurujące” z ww. działaniami/poddziałaniami o beneficjentów? Czy wskazane w badaniu działania PO IG oferują bardziej, czy mniej korzystne dla beneficjentów warunki od instrumentów konkurencyjnych?
- v. W jaki sposób należałoby zachęcić potencjalnych beneficjentów do ubiegania się o wsparcie w ramach ww. działań poddziałań?
- vi. Jakie działania (m.in. modyfikacje warunków udzielania wsparcia) spowodowałyby zwiększenie zainteresowania potencjalnych beneficjentów?

Powyższe kluczowe pytania niniejszego badania ewaluacyjnego zostały uszczegółowione w odniesieniu do postawionych celów badania.

Instrumenty wsparcia w wyżej wymienionych działaniach/poddziałaniach zostały poddane badaniu przede wszystkim ze względu na kryterium trafności oraz użyteczności, rozumianych jako dopasowanie rodzaju, zakresu i wielkości wsparcia do potrzeb i oczekiwań potencjalnych beneficjentów. W ramach kryterium użyteczności pod uwagę zostały również wzięte ewentualne bariery w dostępie do poszczególnych działań, takie jak np. nieadekwatne procedury, niedopasowanie warunków wsparcia do oczekiwań i możliwości beneficjentów, itp. W ramach prowadzonego badania uwzględniono również kontekst obecnej sytuacji gospodarczej, jak i perspektywę po przezwyciężeniu spowolnienia gospodarczego.

3. Opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystywanych w badaniu

Celem niniejszego badania ewaluacyjnego jest zdiagnozowanie przyczyn niskiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w następujących działaniach i poddziałaniach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: 1.3.2, 4.5.1, 5.1, 5.4.1, 6.2.2, 8.4 i przedstawienie zaleceń, które przyspieszyłyby wydatkowanie pieniędzy.

Cel ten zostanie spełniony poprzez odpowiedź na pytania badawcze przedstawione w poprzednim rozdziale.

W ramach badania zostały zrealizowane następujące prace badawcze:

1. Analiza danych zastanych - obejmowała analizę dokumentów programowych PO IG i najważniejszych aktów prawnych, dokumentację konkursową, sprawozdania z realizacji PO IG, raporty ewaluacyjne i inne raporty badawcze, dokumenty dotyczące innych programów wsparcia. Szczegółowa lista dokumentów jest przedstawiona poniżej.
2. Analiza danych wywołanych, która obejmowała:
 - A. Badania ankietowe typu CAWI (Computer Assisted Web Interview) obejmujące beneficjentów i wnioskodawców działań objętych badaniem, a także, w przypadku działania 8.4, potencjalnych beneficjentów programu. Na ankiety odpowiedziało w sumie 37 beneficjentów, 3 wnioskodawców oraz 4 potencjalnych beneficjentów.
 - B. Indywidualne wywiady pogłębione. Przeprowadzono w sumie 6 wywiadów z przedstawicielami Instytucji Wdrażających poszczególne działania/poddziałania (Instytucji Pośredniczących II stopnia): Ośrodka Przetwarzania Informacji, Departamentu Wdrażania Programów Operacyjnych Ministerstwa Gospodarki, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i Władzy Wdrażającej Programy Europejskie. Przeprowadzono także 6 wywiadów z przedstawicielami Instytucji Pośredniczących dla poszczególnych działań/poddziałania: Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Departamentu Funduszy Europejskich Ministerstwa Gospodarki,

Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ostatnią grupę rozmówców stanowili przedstawiciele organizacji przedsiębiorców i organizacji reprezentujących potencjalnych beneficjentów dla poszczególnych działań/poddziałów. Przeprowadzono 1 wywiad z przedstawicielem Rady Głównej Jednostek Badawczo-Rozwojowych, 2 wywiady z przedstawicielem Naczelnej Organizacji Technicznej, 3 wywiady z przedstawicielem Krajowej Izby Gospodarczej, 3 wywiady z przedstawicielem Business Centre Club, 3 wywiady z przedstawicielem Konfederacji Pracodawców Polskich, 3 wywiady z przedstawicielem PKPP Lewiatan i 1 wywiad z przedstawicielem Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji. W sumie przeprowadzono 28 indywidualnych wywiadów pogłębionych.

Członkowie zespołu badawczego dotarli i rozmawiali z potencjalnymi beneficjentami wszystkich działań/poddziałów będących przedmiotem badania ewaluacyjnego, zainteresowanych uzyskaniem dofinansowania ze środków unijnych, ale tylko 4 z nich wypełniło ankiety.

Dane zastane i dane wywołane zostały następnie poddane analizie przez członków zespołu badawczego posiadających szeroką wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu funkcjonowania funduszy strukturalnych. Członkowie zespołu badawczego w ramach działań Europejskiego Centrum Przedsiębiorczości zorganizowali i przeprowadzili kilkadziesiąt konferencji nt. funduszy unijnych, szczególnie adresowanych do przedsiębiorców, oraz przeanalizowali, przygotowali i zrealizowali kilkaset projektów z dofinansowaniem ze środków unijnych. Członkowie zespołu badawczego mają stały kontakt z beneficjentami funduszy unijnych, szczególnie z beneficjentami PO IG.

Organizacja pracy badawczej postępowała w trzech etapach. W pierwszej fazie nastąpiło projektowanie ewaluacji, ustalenie problemów badawczych, dobranie odpowiednich technik i projektowanie narzędzi badawczych, czyli stworzenie kwestionariuszy ankietowych, scenariuszy wywiadów indywidualnych i skompletowanie dokumentacji do analizy danych zastanych. Etap ten zakończył się wykonaniem raportu metodologicznego.

W drugiej fazie badania dokonano analizy danych zastanych i przeprowadzono badania ankietowe oraz wywiady indywidualne. Wyniki badań ankietowych oraz wywiadów indywidualnych podsumowano w formie opracowań.

Trzeci etap badania obejmował analizę wyników i zebranego materiału. W tej części zdiagnozowano problemy oraz sformułowano wnioski i propozycje zmian, które powinny zwiększyć zainteresowanie potencjalnych beneficjentów działaniami objętymi badaniem. Ten etap zakończył się opracowaniem najpierw wstępnego projektu raportu końcowego, a następnie ostatecznego raportu końcowego.

Lista dokumentów:

1) Dokumenty programowe i najważniejsze akty prawne

1. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, maj 2007
2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, wersja z 1 października 2007 roku
3. Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007- 2013, wersja z 12 czerwca 2009 roku
4. Kryteria wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, zatwierdzone 9 czerwca 2009 roku
5. Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego 2007-2013, wersja z 31 sierpnia 2009 roku
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2009 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013
7. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 lutego 2009 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013

8. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008 roku w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, uwzględniające nowelizację rozporządzenia z dnia 2 lutego 2009 roku
9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 października 2008 roku w sprawie udzielania przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie pomocy finansowej na dostarczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013
10. Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 z dnia 9 kwietnia 2009 roku, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

2) Dokumentacja konkursowa:

Dla każdego z badanych działań i poddziałań przeanalizowano wzór wniosku o dofinansowanie, instrukcję wypełnienia wniosku, regulamin konkursu i kryteria wyboru projektów oraz wzór umowy o dofinansowanie. Ponadto zweryfikowano:

- wzór biznes planu, wzór modelu finansowego i instrukcję wypełniania modelu, kartę oceny formalnej i merytorycznej dla działania 4.5.1
- wytyczne dotyczące przygotowania studium wykonalności dla działania 5.1
- kartę oceny formalnej i merytorycznej dla poddziałania 6.2.2

3) Sprawozdania

1. Sprawozdania okresowe (półroczne i roczne) z realizacji PO IG oraz 1, 4, 5 i 8 osi priorytetowej PO IG
2. Raporty z ewaluacji
 - a) Ocena szacunkowa projektu PO IG
 - b) Ocena trafności doboru kryteriów wyboru projektów w ramach PO IG

- c) Analiza prawidłowości doboru wskaźników monitorowania dla PO IG
- d) Zapotrzebowanie na wsparcie w zakresie tworzenia powiązań kooperacyjnych
- e) Plany i potrzeby przedsiębiorców MŚP w zakresie ochrony własności przemysłowej, w kontekście uruchomienia działania 5.4 PO IG Zarządzanie własnością intelektualną
- f) „Rozwój klastrów w Polsce. Raport z badań”, Joanna Hołub-Iwan, Magdalena Małachowska, badanie realizowane w ramach konkursu dotacji organizowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- g) „Wykorzystanie koncepcji klastrów dla kształtowania polityki innowacyjnej i technologicznej państwa. Rekomendacje dla polityki stymulowania rozwoju klastrów w Polsce”, raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową

4) Dokumenty dotyczące innych programów, rodzajów pomocy publicznej i instrumentów wsparcia, które mogą stanowić konkurencję dla działań/poddziałań PO IG

1. Kierunki udzielania pomocy publicznej w latach 2007-2013, dokument Ministerstwa Gospodarki przyjęty przez Radę Ministrów 23 maja 2008 roku
2. Ustawa z dnia 20 października 1994 roku o specjalnych strefach ekonomicznych wraz z późniejszymi zmianami
3. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych
4. „System wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej” - dokument przyjęty przez Radę Ministrów 23 września 2008 roku
5. Rozporządzenia Ministra i Nauki Szkolnictwa Wyższego w sprawie programu „PATENT PLUS - wsparcie patentowania wynalazków” z dnia 12 sierpnia 2008 roku
6. Regionalne Programy Operacyjne (osie dotyczące wsparcia na przygotowanie terenu pod inwestycje) oraz Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

4. Opis wyników ewaluacji w podziale na poszczególne działania/poddziałania

Przedstawione poniżej wyniki to efekt własnej wiedzy i doświadczenia członków zespołu badawczego, analizy dokumentacji źródłowej, która została wskazana w metodologii raportu, indywidualnych wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej i Pośredniczącej oraz wywiadów z ekspertami. Ponadto zespół skorzystał z informacji dostarczonej przez badania ankietowe obejmujące wnioskodawców i beneficjentów poszczególnych działań i poddziałań. Badania dotyczyły podmiotów, których aplikacje były poprawne pod względem formalnym i zostały zarejestrowane w systemie KSI SIMIK.

Wyniki te pokazują, jakie są przyczyny nikłego zainteresowania potencjalnych beneficjentów tymi działaniami/poddziałaniami, jaki mają one charakter, jaki wpływ na zainteresowanie instrumentami wsparcia w tych działaniach/poddziałaniach ma spowolnienie gospodarcze i czy istnieją podobne instrumenty wsparcia ze środków publicznych, „konkurujące” z tymi działaniami/poddziałaniami o beneficjentów.

a) Poddziałanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R*

Cel poddziałania

Głównym założeniem poddziałania *1.3.2 Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R* jest wsparcie ochrony własności przemysłowej, tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R. W projektach realizowanych w tym poddziałaniu dofinansowane są koszty związane z uzyskaniem w Polsce i za granicą ochrony patentowej własności przemysłowej, powstałej w jednostkach naukowych mających siedzibę w Polsce w wyniku prac badawczo-rozwojowych.

Wsparcie w ramach poddziałania mogą otrzymać:

- ✓ jednostki naukowe, w tym wchodzące w skład konsorcjów naukowych i konsorcjów naukowo-przemysłowych (z wyłączeniem centrów badawczo-rozwojowych),
- ✓ uczelnie,
- ✓ spółki powołane z udziałem ww. podmiotów nie działające dla zysku.

Dofinansowywane w szczególności są:

- ✓ wynagrodzenia osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu objętego wsparciem (personel badawczo-naukowy, techniczny i pomocniczy);
- ✓ wydatki na zakup usług badawczych oraz ekspertyz, które są wskazane we wniosku o dofinansowanie, bądź są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu, obejmujące wydatki na ocenę potencjału rynkowego przedmiotu prac rozwojowych i możliwości jego komercjalizacji;
- ✓ wydatki na ochronę patentową i doradztwo w zakresie ochrony własności intelektualnej wraz z opłatami za pierwsze zgłoszenie patentowe będące bezpośrednim wynikiem realizowanego projektu;
- ✓ wydatki na promocję projektu.

Budżet i poziom dofinansowania:

- ✓ Budżet poddziałania 1.3.2 na lata 2007-2013 wynosi: 24 380 771EUR.
- ✓ W ramach poddziałania 1.3.2 PO IG dofinansowanie wynosi 100% kosztów kwalifikowanych projektu, z czego 85% stanowią środki UE a 15% to tzw. wkład krajowy (zapewniony dla wszystkich projektów ze środków budżetu państwa).
- ✓ Stan wykorzystania przewidzianej alokacji na dzień 30.10.2009 roku, według podpisanych umów wynosi 6 315 789,60 PLN (32 podpisane umowy).

Wyniki przeprowadzonych badań

W ramach badania przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej – Ośrodka Przetwarzania Informacji (OPI), Instytucji Pośredniczącej – Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, oraz badania ankietowe wśród beneficjentów. Dodatkowo zostały przeprowadzone wywiady indywidualne z przedstawicielami środowiska naukowego - Rady Głównej Jednostek Badawczo-Rozwojowych i Naczelnej Organizacji Technicznej. Na potrzeby raportu zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród beneficjentów poddziałania 1.3.2. Na dzień 30.X.2009 roku zawarto 32 umowy z 16 jednostkami naukowymi. Do wszystkich beneficjentów zostały przesłane ankiety z pytaniami, na które odpowiedziało 6 podmiotów. Wnioski z badania ankietowego stanowią dodatkowe źródło informacji. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badań ankietowych. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Z przeprowadzonych badań wynika, że niskie zainteresowanie poddziałaniem 1.3.2 to przede wszystkim efekt braku tradycji w ochronie patentowej własności przemysłowej i praw autorskich oraz braku edukacji w zakresie roli i znaczenia ochrony praw własności przemysłowej i praw autorskich w środowiskach naukowych. Instytucja Wdrażająca na bieżąco prowadzi szerokie działania promocyjne. Informacje o działaniu przekazywane były również rzecznikom patentowym podczas spotkań informacyjnych, corocznych konferencji rzeczników patentowych szkół wyższych oraz konferencji współorganizowanych z Urzędem Patentowym RP. Z bieżących analiz prowadzonych przez Instytucję Wdrażającą wynika że, wśród beneficjentów brak jest kompleksowego podejścia do budowania struktur na uczelniach i w JBR oraz edukacji w tym zakresie, tak żeby proces ubiegania się o ochronę i dofinansowanie był procesem naturalnym i powszechnym.

Jak wskazali beneficjenci w ankietach, niskie zainteresowanie poddziałaniem 1.3.2 związane jest głównie z brakiem świadomości, że na tego typu działania są dostępne środki unijne. Na niskie zainteresowanie uzyskaniem wsparcia również wpływa brak u potencjalnych beneficjentów zasad wynagradzania, np. w postaci regulaminów, dotyczących podziału zysku z posiadanego patentu (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa

Wyższego planuje nałożyć obowiązek posiadania takiego regulaminu przez wszystkie uczelnie). Istotny wpływ, jak wskazali respondenci, ma także niechęć do patentowania, ponieważ proces ten trwa długo, zgłoszenie do opatentowania wiąże się z koniecznością opisu patentu, trudno w procesie patentowym wyegzekwować odpowiednią ochronę. Wśród głównych zagrożeń, według Instytucji Wdrażającej, mających wpływ na zainteresowanie działaniem 1.3.2 należy wskazać także zbyt sformalizowanie i szczegółowość dokumentacji wymaganej od beneficjentów. W szczególności harmonogram realizacji projektu, który należy przygotować wg kwartałów, nie przystaje do specyfiki projektów patentowych, gdzie terminowa realizacja zaplanowanych zadań zależy w dużej mierze od szybkości prowadzenia postępowań w poszczególnych urzędach patentowych.

Jak wskazali beneficjenci w przysłanych ankietach kryzys gospodarczy nie miał wpływu na brak zainteresowania poddziałaniem 1.3.2. Potwierdzają to również przedstawiciele innych instytucji i Rady Głównej JBR. Dotychczas stopień zainteresowania znacząco zależał od terminu konkursu. Zainteresowanie było dużo mniejsze w konkursach marcowych, a dużo wyższe w konkursach wrześniowych; w konkursach marcowych w 2008 i 2009 roku nie przekroczone 10 złożonych wniosków, natomiast w konkursie wrześniowym w 2008 złożono 27, a w 2009 roku 41 wniosków.

Jak wynika z naszej analizy poddziałania oraz jak wskazali przebadani respondenci i potwierdza to również Instytucja Wdrażająca, duży wpływ na tak niskie zainteresowanie poddziałaniem 1.3.2 jest związany z funkcjonowaniem konkurencyjnego programu: Program Patent PLUS. Jak wynika z naszej analizy i co potwierdzają beneficjenci główną zaletą tego Programu względem poddziałania 1.3.2 jest:

- ✓ mało skomplikowana i prostsza niż w poddziałaniu 1.3.2 procedura aplikacyjna,
- ✓ mniejsze wymogi formalne do spełnienia przez beneficjentów,
- ✓ brak konieczności wykazania i utrzymania trwałości projektu,
- ✓ łatwiejsze rozliczanie - raz w roku beneficjent składa rozliczenie z wykonanych działań,
- ✓ szersza grupa beneficjentów, którzy mogą aplikować o tego typu wsparcie,

- ✓ szerszy katalog kosztów kwalifikowanych.

To co przemawia natomiast na korzyść poddziałania 1.3.2 to wyższy poziom dofinansowania (100% kosztów kwalifikowanych) w stosunku do Programu Patent PLUS (tu należy wykazać się wkładem własnym w wysokości przynajmniej 10%).

W takiej sytuacji wydaje się pewnym pozytywnym zaskoczeniem, że jeszcze znajdują się beneficjenci chętni na skorzystanie ze środków z poddziałania 1.3.2. W naszej opinii jest to związane przede wszystkim z wyższym poziomem dofinansowania oraz z tym, że niektórym beneficjentom wydaje się, że pozyskanie dofinansowania z działania 1.3.2 jest pewniejsze (co do końca nie jest oczywiście prawdą) niż z Programu Patent PLUS oraz, w mniejszym jednak stopniu, daje większy prestiż.

b) Poddziałanie 4.5.1 Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym.

Celem działania 4.5 jest poprawa konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym o dużej wartości i generujących znaczną liczbę miejsc pracy. Poddziałanie 4.5.1 dotyczy wsparcia wyłącznie przedsiębiorstw produkcyjnych.

Wsparcie w ramach działania mogą otrzymać:

- przedsiębiorstwa produkcyjne

Rodzaje wspieranych działań:

W ramach poddziałania 4.5.1 PO IG wspierane są inwestycje o charakterze innowacyjnym (np. innowacyjne technologie, innowacyjne produkty), obejmujące zakup lub wdrożenie rozwiązania technologicznego, które jest stosowane na świecie przez okres nie dłuższy niż 3 lata lub stopień jego rozprzestrzenienia na świecie w danej branży nie przekracza 15% oraz spełniające poniższe warunki (łącznie):

- wydatki kwalifikowane nie mniejsze niż 160 mln PLN,
- wzrost zatrudnienia netto nie mniejszy niż 200 osób.

Koszty kwalifikowane w ramach działania (z uwzględnieniem kryteriów z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2009 roku w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013):

- koszt nabycia prawa własności lub wieczystego użytkowania gruntów do wysokości 10% całkowitych kosztów kwalifikujących się do objęcia wsparciem
- koszt nabycia prawa własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości zabudowanej
- koszt najmu lub dzierżawy nieruchomości ściśle powiązanych z inwestycją
- koszt nabycia lub wytworzenia środków trwałych (budowli i budynków, maszyn i urządzeń, narzędzi, przyrządów i aparatury, wyposażenie technicznego i infrastruktury technicznej i dla prac biurowych oraz ich instalacji i uruchomienia)
- koszt nabycia i instalacji wartości niematerialnych i prawnych związanych z transferem technologii w formie patentów, licencji, know-how lub nieopatentowanej wiedzy technicznej
- koszt nabycia materiałów i robót budowlanych bezpośrednio związanych z celami projektu

Budżet i poziom dofinansowania:

Alokacja na działanie ogółem na lata 2007-2013 wynosi 1 023 860 000 EUR.

W ramach poddziałania 4.5.1 PO IG dofinansowanie wynosi 25% kosztów kwalifikowanych projektu, z czego 85% stanowią środki UE a 15% to wkład krajowy (zapewniony dla wszystkich projektów ze środków budżetu państwa).

Do końca października 2009 podpisano tylko 1 umowę na dofinansowanie w wysokości ponad 100,27 mln PLN.

Wyniki przeprowadzonych badań:

W ramach badania przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej (Departamentu Wdrażania Programów Operacyjnych Ministerstwa Gospodarki) i Instytucji Pośredniczącej (Departamentu Funduszy Europejskich MG). Dodatkowo zostały przeprowadzone rozmowy z ekspertami biznesowymi (Business Centre Club, Konfederacji Pracodawców Polskich, PKPP Lewiatan i Krajowej Izby Gospodarczej). Na potrzeby raportu zostały przeprowadzone badania ankietowe obejmujące wszystkich beneficjentów i wnioskujących o wsparcie w ramach tego poddziałania (łącznie 6 podmiotów). Uzyskano jednak odpowiedź od tylko jednej firmy (beneficjenta). Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badania ankietowego. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Przeprowadzone badania pozwoliły na określenie głównych przyczyn dotychczasowego niskiego zainteresowania omawianym poddziałaniem.

Znacząca większość naszych rozmówców wskazała wysokie wymagania wobec odbiorców jako główny czynnik negatywnie wpływający na poziom zainteresowania aplikowaniem o środki w ramach poddziałania 4.5.1. Zarówno beneficjent jak i uczestniczący w badaniu przedstawiciele Instytucji Wdrażającej za szczególnie nieprzychylnie uznali kryterium dotyczące utworzenia w ramach projektu 200 nowych miejsc pracy. Uczestnicy badania podkreślali, iż w okresie spowolnienia gospodarczego, kiedy przedsiębiorcy mają trudności z utrzymaniem zatrudnienia na dotychczasowym poziomie, konieczność utworzenia 200 nowych miejsc pracy i utrzymanie ich przez kolejnych 3 do 5 lat, jest jednym z wiodących czynników, które zniechęcają do aplikowania o środki w ramach poddziałania 4.5.1. Przedstawiciel Instytucji Wdrażającej nadmienił, iż realnie oceniając potencjał kapitałowy polskich przedsiębiorstw, tylko zagraniczne koncerny o zasięgu globalnym, które chcą w Polsce utworzyć swoje oddziały lub centra kosztów, są jedynymi potencjalnymi inwestorami zdolnymi do tworzenia od podstaw nowych fabryk, zakładów produkcyjnych oraz jednoczesnego utworzenia tak dużej liczby nowych miejsc pracy. Globalny charakter kryzysu gospodarczego skutkuje

tym, że zagraniczni inwestorzy odsuwają w czasie wszelkie inwestycje, nawet w przypadku możliwości pozyskania wsparcia w formie dotacji.

Kolejnym kryterium, uznawanym przez badanych za zniechęcające w aplikowaniu o środki jest kryterium innowacyjności. Spełnienie tego kryterium w dużych inwestycjach jest niezwykle trudne i stanowi barierę dla potencjalnych beneficjentów. Innowacyjność we wdrażanych w przedsiębiorstwach rozwiązaniach technicznych, technologicznych lub organizacyjnych wiąże się często z odwrotnym efektem niż utworzenie 200 nowych miejsc pracy. Innowacyjność często związana z automatyzacją produkcji może prowadzić do ograniczenia ilości osób zatrudnianych. Łączne spełnienie obu kryteriów: liczba nowych miejsc pracy i innowacyjność jest często trudne do osiągnięcia.

Oprócz trudnych do spełnienia kryteriów, czynnikiem wpływającym na dotychczasowe niskie zainteresowanie poddziałaniem jest też niedostateczna wartość wsparcia na poziomie 25% kosztów kwalifikowanych. Przy tak surowych kryteriach, jakie muszą spełnić wnioskodawcy oraz tak dużej skali inwestycji poziom dofinansowania jest za niski, na co wskazują opinie beneficjenta działania i ekspertów biznesowych.

Na dotychczasową niską popularność poddziałania 4.5.1 według naszej wiedzy i przedstawiciela Ministerstwa Gospodarki wpływa również rozpowszechnienie informacji o planowanych zmianach w funkcjonowaniu tego instrumentu. Potencjalni beneficjenci wstrzymują planowane inwestycje w oczekiwaniu na ułatwienia w zakresie wymagań oraz ewentualne podniesienie poziomu wsparcia.

Jak już wcześniej wspomniano aktualnie obserwowane w Polsce spowolnienie gospodarcze jest jednym z czynników negatywnie wpływających na poziom zainteresowania dużymi inwestycjami w ogóle, co przekłada się bezpośrednio na liczbę podmiotów zainteresowanych aplikowaniem o pomoc publiczną na tego rodzaju inwestycje, w tym również w ramach poddziałania 4.5.1 PO IG. W żadnym z innych badanych instrumentów, spowolnienie gospodarcze nie wpłynęło tak silnie i w sposób tak oczywisty na zainteresowanie wsparciem jak w tym poddziałaniu.

W związku z sytuacją gospodarczą część beneficjentów działania 4.5, co podkreślono w sprawozdaniu z realizacji PO IG w I półroczu 2009, zrezygnowała z podpisania umów

o dofinansowanie, pozostali dokonują zmian w harmonogramach rzeczowo-finansowych, przesuując terminy realizacji projektów na dalszy okres.

W naszej opinii i opinii przedstawicieli Instytucji Wdrażającej, inne dostępne programy nie stanowią konkurencji dla poddziałania 4.5.1. Rządowe programy wieloletnie oferują potencjalnym inwestorom wsparcie z tytułu kosztów tworzenia nowych miejsc pracy. Dla projektów o minimalnej wartości całkowitej 40 mln PLN (w działaniu 4.5.1 PO IG jest to 160 mln PLN) spełniających kryterium utworzenia minimum 250 nowych miejsc pracy, wysokość wsparcia wynosi 3,2 tys. PLN na jedno utworzone miejsce pracy. Alternatywą jest wsparcie z tytułu kosztów kwalifikowanych na poziomie maksimum 10% dla realizacji nowych inwestycji w sektorach priorytetowych o kosztach kwalifikowanych na poziomie 160 mln PLN i przy spełnieniu warunku utworzenia minimum 50 nowych miejsc pracy. Ankietowany beneficjent także stwierdził, że nie zna innego programu pomocy publicznej konkurencyjnego dla omawianego poddziałania.

W opinii zespołu badawczego niskie zainteresowanie poddziałaniem jest spowodowane także tym, że jest ono ograniczone wyłącznie do sektora produkcyjnego. W naszej opinii powinno ono być także adresowane do sektora usług. Poddziałanie uzupełniające, 4.5.2, jest adresowane do bardzo wąskiej grupy usług, wyłącznie do centrów usług wspólnych, centrów IT i działalności badawczo-rozwojowej, i budżet na rok 2009 został wykorzystany w całości. Działanie 4.5.1 mogłoby objąć np. innowacyjne usługi sektora ICT, usługi medyczne, usługi przemysłu czasu wolnego (obejmuje to m.in. turystykę, rekreację, ośrodki odnowy biologicznej jak spa i wellness, przemysł rozrywkowy).

c) Działanie 5.1 Wsparcie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym.

Cel działania

Celem działania jest wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw poprzez wsparcie rozwoju powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami oraz pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami otoczenia biznesu, w tym jednostkami naukowymi.

Dofinansowanie dotyczy wspólnych przedsięwzięć uczestników takich powiązań, które dążą do przygotowania i wprowadzenia na rynek innowacyjnego produktu lub usługi.

Wsparcie w ramach podziałania może otrzymać koordynator powiązania kooperacyjnego spełniający następujące warunki:

- ✓ działa w formie fundacji, stowarzyszenia zarejestrowanego, spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jednostki badawczo-rozwojowej; o dofinansowanie aplikować mogą także organizacje przedsiębiorców i instytuty PAN
- ✓ nie działa dla zysku lub przeznacza zysk na cele związane z zadaniami realizowanymi przez PARP
- ✓ ma przynajmniej roczne doświadczenie w zarządzaniu klastrem

Dofinansowywane w szczególności są:

- ✓ dokonanie inwestycji (do 20 mln PLN)
- ✓ zakup usług doradczych (do 400 tys. PLN)
- ✓ przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń (do 1 mln PLN)
- ✓ koszty osobowe i administracyjne (do 7% całkowitych kosztów kwalifikowanych)
- ✓ koszty ekspansji rynkowej powiązania, inne niż wymienione powyżej (do 600 tys. PLN)

Budżet i poziom dofinansowania:

- ✓ Budżet na lata 2007-2013 wynosi **104 300 000 EUR**. Na koniec października tego roku wartość zawartych dotychczas umów (zaledwie dwóch, obie zostały podpisane jeszcze w 2008 roku) wyniosła niecałe 30 mln PLN, a więc wykorzystanie alokacji wynosi około 7%.
- ✓ Wsparcie wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych w przypadku wydatków inwestycyjnych i doradczych. Wsparcie na koszty ekspansji rynkowej nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikowanych w tej kategorii.

✓ Dotacja z działania 5.1 nie stanowi pomocy publicznej, w związku z tym całe dofinansowanie przyznane koordynatorowi musi być wykorzystane na wsparcie dla członków klastra. W przeciwnym wypadku, po 15 latach od zakończenia projektu, nadwyżka (czyli różnica pomiędzy wysokością dotacji a wartością pomocy udzielonej przedsiębiorcom wchodzącym w skład klastra) musi zostać zwrócona do PARP (Instytucji Wdrażającej). Jeśli w ramach projektu zakupiono nieruchomość, koordynator musi zwrócić nadwyżkę wynikającą ze wzrostu wartości rynkowej tej nieruchomości.

Wyniki przeprowadzonych badań

W ramach badania przeprowadzono wywiady z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej (PARP) i Pośredniczącej (Departamentem Funduszy Europejskich Ministerstwa Gospodarki) oraz ekspertami biznesowymi BCC, KPP, PKPP Lewiatan i KIG. Zakładana próba badawcza w badaniu ankietowym obejmowała 9 podmiotów (2 beneficjentów działania i 7 przedsiębiorstw, które odpadły na różnych etapach konkursu). Stanowi to w sumie 100% podmiotów, które złożyły poprawne formalnie wnioski o dofinansowanie w ramach działania 5.1 od początku jego funkcjonowania do końca października 2009 roku. Na ankiety odpowiedziało jednak tylko 4 respondentów (1 beneficjent działania i 3 podmioty, które aplikowały, ale nie zostały wybrane). Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badań ankietowych. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Główną przyczyną niskiego zainteresowania jest mała liczba tych, którzy są uprawnieni do aplikowania (potencjalnych beneficjentów). W Polsce funkcjonuje niewiele inicjatyw klastrowych (jak wynika z inwentaryzacji dokonanej przez PARP, jest ich ponad 40), a jeszcze mniej spełnia ostre kryteria kwalifikujące te grupy do ubiegania się o dotację z działania 5.1. Wygórowane wymogi dotyczą zarówno koordynatora powiązania kooperacyjnego (wnioskodawcy) jak i struktury tego powiązania, czyli tego, jaki ma charakter grupa docelowa. Jeden z ankietowanych uznał, że wymagania dotyczące struktury klastra są całkowicie oderwane od realiów gospodarczych. Kryteria wejściowe dość szczegółowo określają, jak ma wyglądać powiązanie kooperacyjne, którego członkowie będą ostatecznymi adresatami wsparcia. Klaster musi tworzyć co najmniej dziesięciu przedsiębiorców (w tym połowa z sektora MŚP) i przynajmniej 30%

przychodów muszą oni osiągać poza miejscem, w którym jest zlokalizowane powiązanie. Ponadto, koordynator powiązania powinien mieć przynajmniej roczne doświadczenie w zarządzaniu klastrem. Takie wymagania oznaczają, że do konkursu mogą być dopuszczone tylko silne klastry o dobrze ugruntowanej pozycji rynkowej. Rozwój takiej zaawansowanej kooperacji wymaga pewnego czasu, a tymczasem - jak wynika z raportu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową - większość polskich klastrów powstała w ostatnich 3 latach. Według autorów tego raportu jest to efekt odgórnego inicjatywy - zainteresowania władz regionalnych rozwojem „clusteringu”. Widać zatem, że założenia autorów działania 5.1 - wspieranie najbardziej innowacyjnych inicjatyw klastrowych, które mają potencjał do rozwoju w skali kraju lub nawet międzynarodowej – nie spotkały się jeszcze z pozytywną odpowiedzią rynku, co oznacza, że potencjalni beneficjenci, polskie klastry, są nadal w fazie organizacji.

Brak potencjalnych beneficjentów działania to, jak zauważyli nasi rozmówcy z Instytucji Pośredniczącej i Wdrażającej, efekt niekompatybilności wsparcia na rozwój inicjatyw klastrowych w programach regionalnych i w PO IG. Pierwotnie zakładano, że RPO będą finansować zakładanie klastrów i tym samym „stworzą” klienta dla działania 5.1. Jednak realizacja programów regionalnych następowała z opóźnieniem, a kryteria udzielenia wsparcia w tych programach są bardziej liberalne niż w działaniu 5.1 PO IG. W efekcie powstały powiązania kooperacyjne mało trwałe, które nie kwalifikują się do dofinansowania w ramach działania 5.1. Przedstawiciele Instytucji Wdrażającej wskazali ponadto szerszy problem: polityka wspierająca rozwój inicjatyw klastrowych nie jest koordynowana na poziomie regionalnym ani centralnym. Nie istnieje też dokument ministerialnego szczebla, który by tworzył ramy dla krajowej strategii rozwoju powiązań kooperacyjnych. Brak takiego dokumentu, co podkreślono w sprawozdaniach z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, znacząco utrudnia planowanie i zarządzanie wsparciem dla klastrów.

Kolejny problem stanowią wysokie koszty związane z aplikowaniem. Do wniosku o dofinansowanie obowiązkowo trzeba dołączyć studium wykonalności i analizę potrzeb i specyfiki potencjału członków klastra, przeprowadzoną nie wcześniej niż 6 miesięcy przed złożeniem wniosku. Wydatki na ich przygotowanie nie stanowią kosztu kwalifikowanego.

Do aplikowania o wsparcie koordynatora klastra zniechęca też to, że całe ryzyko jak i koszty realizacji projektu ponosi wyłącznie wnioskodawca. Natomiast korzyści z realizacji projektu mają osiągnąć uczestnicy klastra. Ryzyko w projekcie dotyczy standardowych kwestii, jak zapewnienie zabezpieczenia realizacji zobowiązań oraz własnego finansowania. Ponadto koordynator musi po 15 latach od zakończenia projektu zwrócić tę część dotacji, która nie została przekazana jako pomoc *de minimis* lub pomoc publiczna na rzecz członków klastra. Ryzyko zwrotu części dofinansowania występuje ponadto w przypadku zakupu nieruchomości. Koordynator musi zwrócić różnicę pomiędzy ceną rynkową nieruchomości oszacowaną przez rzeczoznawcę 15 lat po zakończeniu projektu, a ceną jej nabycia. Potencjalni beneficjenci mają też problem z dokładnym zrozumieniem zobowiązań, których podejmują się otrzymując dofinansowanie z działania 5.1. Do takich wniosków można dojść na podstawie badania ewaluacyjnego przeprowadzonego na zlecenie PARP-u oraz na podstawie wyników naszych ankiet i naszego własnego doświadczenia z realizacji przedsięwzięć klastrowych. Problem stanowią następujące kwestie: co dokładnie oznacza, że koordynatorzy muszą zapewnić członkom klastra równy dostęp do infrastruktury nabytej w wyniku realizacji projektu; obliczenie ceny rynkowej usługi, którą koordynator oferuje członkom (potrzebne do obliczenia wartości pomocy udzielonej uczestnikom); które wydatki stanowią koszt kwalifikowany.

Ankietowani beneficjenci i wnioskodawcy działania 5.1 skarżyli się także na niski limit kosztów osobowych i administracyjnych oraz na to, że takie koszty mogą być finansowane tylko przez 3 lata. Z tego powodu brakuje im pieniędzy na utrzymanie środków trwałych zakupionych w ramach projektu czy funkcjonowanie klastra w ogóle. Wskazywano także, że wymóg zawarcia we wniosku o dofinansowanie szczegółowej informacji o członkach powiązania, w tym informacji finansowych, jest także dużą barierą. Członkowie klastra niechętnie dostarczają takich szczegółowych danych. Wszystkie te wymienione koszty i ryzyka są istotnym ciężarem w kontekście tego, że podmiot, który dostaje dofinansowanie, musi być instytucją niedziałającą dla zysku.

Kryzys gospodarczy w opinii ankietowanych i ekspertów nie wpłynął w żaden sposób na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów działaniem 5.1. Jednak można zastanowić się, czy trudności z uzyskaniem finansowania z banku nie wpłynęły na plany rozwoju klastrów, zwłaszcza jeśli chodzi o duże i innowacyjne przedsięwzięcia. W takim

niesprzyjającym otoczeniu gospodarczym ryzyka związane z realizacją projektu dodatkowo się zwiększają.

Istnieją programy publiczne, które mogą stanowić „konkurencję” dla działania 5.1, ale wydaje się, że nie są powszechnie znane wśród adresatów wsparcia. Tylko jeden z ankietowanych wskazał takie programy: 7 Program Ramowy i „Innovation Express”. Uznał on, że „Innovation Express” jest bardziej atrakcyjny, ponieważ dofinansowuje do 100% wydatków poniesionych na działania miękkie. Natomiast w 7 Programie Ramowym jest łatwiejsza procedura aplikacyjna. Także eksperci, z którymi przeprowadzono w trakcie badania wywiady oraz przedstawiciele Instytucji Wdrażających i Pośredniczących nie znali programów alternatywnych. Można jednak uznać, że taką konkurencją dla działania 5.1 w kwestii finansowania inwestycji stanowią programy 4. osi priorytetowej (np. 1.4- 4.1, 4.2, 4.4) PO IG, choć nie są one adresowane do klastrów. Poziom wsparcia w takich działaniach jest niższy, ponieważ występuje pomoc publiczna, ale dzięki temu nie ma obowiązku rozliczania dotacji w okresie 15 lat i ryzyka zwrotu pieniędzy. Ponadto nie występują sztywne kryteria dotyczące struktury powiązania kooperacyjnego i doświadczenia koordynatora, które były często wskazywane przez ankietowane podmioty jako duże przeszkody.

d) Poddziałanie 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej.*

Cel poddziałania

Głównym założeniem poddziałania 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej* jest wsparcie projektów mających na celu wykorzystywanie możliwości ochrony przedmiotów własności przemysłowej (wynalazków, wzorów użytkowych oraz wzorów przemysłowych), szczególnie poza granicami kraju.

Wsparcie w ramach poddziałania mogą otrzymać: mikro, mali i średni przedsiębiorcy

Rodzaje projektów dofinansowanych w ramach działania:

- „Wsparcie na uzyskanie ochrony własności przemysłowej”

Dofinansowywane są w szczególności koszty:

- ✓ przygotowania zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego przez zawodowego pełnomocnika
 - ✓ zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego do właściwego organu w celu uzyskania ochrony przyznawanej przez krajowe, regionalne lub międzynarodowe organy ochrony własności przemysłowej
 - ✓ prowadzenia postępowania przed właściwym krajowym, regionalnym lub międzynarodowym organem udzielającym ochrony.
- „Wsparcie na realizację ochrony własności przemysłowej”

Dofinansowywane są koszty związane ze wszczęciem i prowadzeniem postępowania w zakresie unieważnienia patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji lub postępowania w zakresie stwierdzenia wygaśnięcia patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji.

Budżet i poziom dofinansowania:

- ✓ Budżet poddziałania 5.4.1 na lata 2007-2013 wynosi 35 100 000 EUR.
- ✓ Kwota wsparcia wynosi od 2000 PLN do 400 000 PLN, a jego intensywność od 35% do 70 % wartości wydatków kwalifikowanych projektu i jest uzależniona m. in. od tego czy o wsparcie ubiega się mikro, małe czy średnie przedsiębiorstwo, czy projekt dotyczy uzyskania ochrony własności przemysłowej, czy realizacji ochrony.
- ✓ Stan wykorzystania przewidzianej alokacji na dzień 31.10.2009 roku, według podpisanych umów wynosi 2 725 800,19 PLN (34 podpisane umowy)

Wyniki przeprowadzonych badań:

W ramach badania przeprowadzono indywidualne wywiady z przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Funduszy Europejskich Ministerstwa Gospodarki oraz Instytucji Wdrażającej – Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Dodatkowo zostały przeprowadzone rozmowy z ekspertami organizacji biznesowych (BCC, KPP, PKPP Lewiatan i KIG) oraz przedstawicielem Naczelnej Organizacji Technicznej.

Na potrzeby raportu zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród beneficjentów, którzy realizują już projekty z działania 5.4.1. Do wybranej grupy 25 (z 31) beneficjentów zostały przekazane ankiety z pytaniami, na które odpowiedziało 15 beneficjentów. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badań ankietowych. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Z przeprowadzonych badań i analiz wynika, że niskie zainteresowanie poddziałaniem 5.4.1 ma związek ze zdefiniowaniem grupy docelowej. Sektor MŚP wytwarza stosunkowo niewielką ilość produktów mogących być przedmiotem zgłoszenia patentowego. Ponadto przedsiębiorcy sektora MŚP nie są często świadomi potrzeby i korzyści ekonomicznych wynikających z uzyskania ochrony własności przemysłowej. Z kolei z analizy ankiet przesłanych przez beneficjentów i potencjalnych beneficjentów wynika, że problemem jest brak wiedzy potencjalnych beneficjentów nt. możliwości uzyskania wsparcia.

W ocenie beneficjentów skomplikowana procedura aplikacyjna (złożoność wniosku, ilość dokumentów programowych, których znajomość jest konieczna dla jego przygotowania, zawiła i niejasna terminologia, niedopasowanie do procedury zgłaszania patentu) jest powodem niewielkiej ilości wniosków o dofinansowanie.

Z analizy ankiet przysłanych przez beneficjentów wynika, że kryzys gospodarczy nie ma jednoznacznego wpływu na zainteresowanie działaniem. Z jednej strony beneficjenci deklarują, że z jego powodu trudniej o wkład własny, a zatem zainteresowanie się zmniejsza. Z kolei dla innych to potencjalne źródło dodatkowego przychodu w trudnych czasach – tym bardziej pożądane.

Ankietowani beneficjenci nie znali alternatywnych programów pomocy publicznej, z których można uzyskać wsparcie na uzyskanie lub realizację ochrony patentowej.

e) **Poddziałanie 6.2.2 Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych.**

Cel poddziałania:

Głównym celem poddziałania 6.2.2 jest zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej terenów będących w posiadaniu jednostek samorządu terytorialnego. Dofinansowanie dotyczy wstępnego przygotowania dużych, atrakcyjnych działek przeznaczonych pod inwestycje.

W ramach poddziałania realizowane będą następujące projekty, obejmujące w zależności od zapotrzebowania:

- ✓ opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenów, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej, analizę kosztową uzbrojenia,
- ✓ opracowania dotyczące kompleksowych badań geotechnicznych, w tym określenia warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
- ✓ opracowywanie studium wykonalności, w tym raportu o barierach inwestycyjnych,
- ✓ opracowanie informacji o klimacie inwestycyjnym dla danej lokalizacji,
- ✓ opracowanie harmonogramów procesu inwestycyjnego,
- ✓ analizy formalno- prawne nieruchomości,
- ✓ analizy kosztowe makroniwelacji,
- ✓ raporty o oddziaływaniu na środowisko naturalne,
- ✓ projekty doradczo-promocyjne, w tym działania rozpoznawcze w ocenie możliwości utworzenia terenu inwestycyjnego dla danej lokalizacji oraz opracowanie informacji o utworzonym terenie inwestycyjnym.

Wsparcie w ramach poddziałania mogą otrzymać:

- jednostki samorządu terytorialnego.

Budżet i poziom dofinansowania wynosi:

- Budżet poddziałania 6.2.2. na lata 2007-2013 wynosi 25 000 000 EUR;
- Na koniec października 2009 roku wartość dotychczas zawartych umów (15) wyniosła ponad 4,9 mln PLN;
- w ramach poddziałania poziom dofinansowania wynosi 85% kosztów kwalifikowanych, 15% stanowi wkład własny beneficjenta;
- Maksymalna kwota dofinansowania wynosi 650 000 PLN.

Wyniki przeprowadzonych badań

W ramach badania przeprowadzono indywidualne wywiady z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej – Departamentu Wdrażania Programów Operacyjnych Ministerstwa Gospodarki, i Instytucji Pośredniczącej – Departamentu Funduszy Europejskich Ministerstwa Gospodarki. Na potrzeby raportu zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród beneficjentów poddziałania 6.2.2, których na dzień 30 października 2009 roku było 13. Do wszystkich beneficjentów zostały przesłane ankiety z pytaniami, na które odpowiedziało 11 jednostek. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badań ankietowych. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Niewielkie zainteresowanie beneficjentów realizacją projektów w ramach tego poddziałania wynika przede wszystkim z tego, że warunki udzielania wsparcia są zbyt wygórowane. Zdaniem zarówno większości beneficjentów, jak również przedstawicieli Instytucji Pośredniczącej oraz Wdrażającej, głównymi barierami ubiegania się o wsparcie w ramach poddziałania są:

- ✓ Zbyt duża powierzchnia terenów, które mogą zostać objęte wsparciem (jedna działka o powierzchni minimum 40 ha bądź trzy działki o powierzchni minimum 15 ha każda).

Znaczna liczba gmin nie dysponuje tak dużymi terenami inwestycyjnymi. Jest to główny problem wskazywany przez wszystkie grupy biorące udział w badaniu.

✓ Nawet jeżeli w gminie znajdują się tereny o wymaganej powierzchni, to w wielu przypadkach nie są one własnością gminy. Tereny te należą do Skarbu Państwa, różnych agencji lub spółek samorządowych. Jednostki samorządu terytorialnego nie mogą zatem spełnić wymogu dotyczącego posiadania prawa własności do gruntów, w ramach których ubiegają się o wsparcie.

✓ W opinii samorządowców koszt przygotowania wniosku i innych dokumentów jest zbyt duży w stosunku do ewentualnych korzyści.

✓ Brak w katalogu wydatków kwalifikowanych takich działań jak opracowanie dokumentacji technicznej oraz projektu budowlanego, które stanowią znaczny koszt inwestycji.

✓ Samorzady wskazują, że są słabo poinformowane o tym poddziałaniu.

Ankietowani respondenci wskazali, że kryzys gospodarczy nie miał bezpośredniego wpływu na zainteresowanie beneficjentów wsparciem oferowanym w ramach poddziałania 6.2.2 PO IG. Należy jednak zaznaczyć, że pośrednio przyczynił się on do zmniejszenia środków finansowych będących w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego, co wymusiło konieczność ubiegania się przez nie o zewnętrzne źródła finansowania w celu realizacji inwestycji.

Instrumentami wsparcia ze środków publicznych, które konkurują z poddziałaniem 6.2.2 PO IG są Regionalne Programy Operacyjne. Dla beneficjentów są one bardziej konkurencyjne niż poddziałanie 6.2.2 PO IG ponieważ:

✓ W większości przypadków nie ma tam wymagań powierzchniowych dotyczących działki, która może zostać objęta wsparciem, lub wymagania te są mniejsze,

✓ Wnioskodawcy mogą uzyskać większą kwotę dofinansowania,

✓ Wnioskodawcy mogą uzyskać wsparcie na realizację działań inwestycyjnych.

f) Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

Cel działania:

Działanie ma na celu stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu na etapie tzw. ostatniej mili dla grupy docelowej (dostarczanie Internetu bezpośrednio do użytkownika) poprzez wsparcie mikro-, małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczać tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo.

Wsparcie w ramach działania mogą otrzymać:

- mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- organizacje pozarządowe non-profit.

Dofinansowywane w szczególności jest świadczenie usług dostępu do Internetu szerokopasmowego na obszarach, gdzie nie jest to uzasadnione ekonomicznie (w tzw. „białych plamach”, czyli tam gdzie nie ma dostępu do Internetu o przepustowości powyżej 2 Mb/s).

Budżet i poziom dofinansowania:

- Budżet działania 8.4 wynosi 200 mln EUR
- Od początku funkcjonowania programu do końca października 2009 roku zawarto 3 umowy o dofinansowanie, których łączna wartość wynosi 840,5 tys. PLN
- Poziom wsparcia wynosi od 30 do 70% kosztów kwalifikowanych (w zależności od mapy pomocy regionalnej i wielkości przedsiębiorstwa).

Wyniki przeprowadzonych badań:

W ramach badania przeprowadzono wywiady z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej – Władzy Wdrażającej Programy Europejskie oraz Instytucji Pośredniczącej – Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Społeczeństwa Informacyjnego. Dodatkowo został przeprowadzony wywiad z przedstawicielem Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji.

Na potrzeby raportu zostały przeprowadzone badania ankietowe obejmujące beneficjentów, wnioskodawców i potencjalnych beneficjentów działania 8.4. Próba badawcza obejmowała 3 beneficjentów i 10 innych wnioskodawców, czyli wszystkie podmioty, które złożyły poprawne formalnie wnioski o dofinansowanie z tego działania, od początku uruchomienia programu. Ponadto, dzięki uprzejmości WWPE, uzyskano kontakt do 4 potencjalnych beneficjentów (firm, które wykazywały zainteresowanie uzyskaniem dotacji i wystartowaniem w konkursie, ale ostatecznie nie aplikowały). Na ankietę odpowiedziało w sumie 7 firm: 3 beneficjentów działania i 4 potencjalnych beneficjentów. Poniżej przedstawiono najważniejsze wyniki z wywiadów pogłębionych i badań ankietowych. Więcej szczegółów znajduje się w Aneksie do raportu.

Zarówno przedstawiciele Instytucji Wdrażającej, jak również Pośredniczącej, wskazywali, że zainteresowanie działaniem wśród potencjalnych beneficjentów jest bardzo duże, jednakże nie przekłada się na faktyczne ubieganie się o dofinansowanie, ponieważ wymogi formalne i merytoryczne stawiane potencjalnym beneficjentom są tak wysokie, że do 30 października 2009 roku udało się podpisać zaledwie 3 umowy o dofinansowanie, choć do dofinansowania zatwierdzono w sumie 14 wniosków.

Z przeprowadzonych badań wynika, że największe problemy stanowią:

✓ Mapy tzw. „białych plam”, na podstawie których podejmowana jest decyzja o kwalifikowalności obszaru do objęcia wsparciem w ramach działania 8.4, nie dostarczają pełnej informacji o rzeczywistym dostępie do Internetu. Są one tworzone dla całych miejscowości, co powoduje, że w szczególności na rozległych terenach, np.

z dwóch gospodarstw leżących obok siebie i nie posiadających dostępu do Internetu, jedno leży na obszarze „białej plamy” i kwalifikuje się do wsparcia, a drugie nie.

✓ Dokumentacja aplikacyjna jest zbyt trudna, co wynika przede wszystkim z obowiązku sporządzenia studium wykonalności wraz z analizą finansową i ekonomiczną oraz analizą ryzyka jako załączników do wniosku. Koszty przygotowania wniosku i innych dokumentów są zbyt duże w stosunku do ewentualnych korzyści. Brakuje szczegółowych informacji odnośnie sporządzenia studium. Beneficjenci muszą się opierać na dokumencie MRR - *„Wytyczne w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód”*, który jest ogólnikowy i niedopasowany do specyfiki działania. Ponadto koszty sporządzenia studium wykonalności nie są kosztem kwalifikowanym.

✓ Dla potencjalnych beneficjentów dużą trudność stanowi też wymóg udokumentowania możliwości sfinansowania wkładu własnego już na etapie składania wniosku. Wymóg ten jest ostrzejszy w porównaniu z innymi działaniami PO IG, ponieważ uwzględniane jest tylko zaświadczenie o aktualnie posiadanych środkach lub promesa bankowa. Zatem przedsiębiorca albo musi posiadać już środki na wkład własny, albo musi zaciągnąć zobowiązanie..

✓ Niewystarczająca jest informacja o działaniu. Potencjalni beneficjenci nie wiedzą o tym działaniu.

✓ Zbyt długi jest okres oczekiwania na decyzję o przyznaniu dofinansowania.

Jak wskazali respondenci w przysłanych ankietach kryzys gospodarczy nie miał żadnego wpływu na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w ramach powyższego działania.

W ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Priorytetu II: **„Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego”** realizowane jest Działanie: 2.1. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej. W ramach RPO budowana jest również sieć szkieletowa w poszczególnych województwach. Działania te są realizowane przez odpowiednie Urzędy Marszałkowskie. Informacja jest dostępna w samych RPO. Działanie 8.4 PO IG jest działaniem uzupełniającym do tych działań. Jednak ani ankietowane firmy ani pozostali nasi rozmówcy nie znali programów, które stanowią bezpośrednią konkurencję dla działania 8.4.

5. Wnioski i rekomendacje w podziale na poszczególne działania/poddziałania

Poniżej zostały przedstawione wnioski i rekomendacje odnośnie poszczególnych działań/poddziałania w oparciu przede wszystkim o własną wiedzę teoretyczną i praktyczną członków zespołu badawczego oraz w oparciu o przeprowadzone badania ewaluacyjne. Wskazują one, w jaki sposób należałoby zachęcić potencjalnych beneficjentów do ubiegania się o wsparcie w ramach badanych działań/poddziałania i jakie kroki (m.in. modyfikacje warunków udzielania wsparcia) należy podjąć, aby spowodować zwiększenie zainteresowania potencjalnych beneficjentów.

a) Poddziałanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R.*

- Niskie zainteresowanie podziałaniem 1.3.2 to przede wszystkim efekt braku tradycji w ochronie patentowej własności przemysłowej i praw autorskich oraz braku edukacji w zakresie roli i znaczenia ochrony praw własności przemysłowej i praw autorskich w środowiskach naukowych.
- Programem silnie konkurencyjnym dla tego podziałania jest Program Patent PLUS. Jest on prostszy i bardziej atrakcyjny od podziałania 1.3.2 (szczegóły są podane w poprzednim rozdziale), z wyjątkiem poziomu dofinansowania. Wymóg niewielkiego wkładu własnego w Programie Patent PLUS (minimum 10%) powoduje, że wspierane są patenty mające potencjalnie większy sens ekonomiczny.
- Chociaż po podsumowaniu wszystkich już przeprowadzonych konkursów daje się zauważyć rosnące zainteresowanie podziałaniem 1.3.2, to z logicznego punktu widzenia, nie ma sensu utrzymywanie dwóch konkurujących ze sobą instrumentów wsparcia.
- O ile nie nastąpi znaczące zwiększenie zainteresowania tym podziałaniem wśród beneficjentów w najbliższych miesiącach, rekomendujemy przesunąć środki

z poddziałania 1.3.2 do poddziałania 1.3.1 i wydzielić tam specjalny budżet wyłącznie na projekty rozwojowe kończące się uzyskaniem ochrony patentowej własności przemysłowej. Jest to rozwiązanie najprostsze i najszybsze, i dodatkowo będzie bodźcem dla projektów rozwojowych, aby kończyły się uzyskaniem ochrony patentowej własności przemysłowej.

- Rozważaliśmy alternatywne rozwiązanie jak zróżnicowanie wsparcia pod względem zakresu merytorycznego w ramach poddziałania 1.3.2 i Programu Patent PLUS, np. poprzez wsparcie uzyskania ochrony patentowej własności przemysłowej w poddziałaniu 1.3.2, a skupieniu się na dofinansowaniu działań „miękkich”, promocyjnych w ramach Programu Patent PLUS. Uznaliśmy jednak, że Program Patent PLUS jest lepiej „skonstruowany” i adresowany do szerszej grupy beneficjentów i dlatego należy go zostawić w obecnej formie.
- Rozwiązaniem alternatywnym, które także rozważaliśmy, mogłoby być przeniesienie w całości Programu Patent PLUS do finansowania w ramach poddziałania 1.3.2. Jednak wtedy naruszylibyśmy filozofię wsparcia w ramach I priorytetu PO IG – wsparcie w ramach tego priorytetu jest adresowane do jednostek naukowych, a beneficjentami Programu Patent PLUS mogą być także inkubatory, parki technologiczne, centra transferu technologii, itd. Ponadto Program ten straciłby obecną elastyczność i prostotę. Dlatego nie rekomendujemy tego rozwiązania.
- Należy zwiększyć działania promocyjno-informacyjne i edukacyjne wśród potencjalnych beneficjentów o możliwości uzyskania wsparcia na ochronę własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R, m.in. poprzez promowanie i wskazywanie przyszłym beneficjentom „dobrych praktyk” oraz sukcesów innych, wskazywanie korzyści z aplikowania, dążenie do zmiany mentalności i stosunku do rzeczników patentowych, wskazywanie korzyści ze zwiększenia i przestrzegania ochrony patentowej.

b) Poddziałanie 4.5.1 Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym.

- Spowolnienie gospodarcze jest jedną z wiodących przyczyn dotychczasowego niskiego zainteresowania tym poddziałaniem.
- Na dotychczasową niską popularność poddziałania wpływa również stałe rozpowszechnienie informacji o planowanych, korzystnych zmianach w funkcjonowaniu tego instrumentu. Potencjalni beneficjenci wstrzymują planowane inwestycje i składanie projektów w oczekiwaniu na ułatwienia w zakresie wymagań oraz ewentualne podniesienie poziomu wsparcia.
- Ministerstwo Gospodarki przygotowało projekt nowelizacji rozporządzenia o udzielaniu dotacji na największe inwestycje, w którym proponuje się obniżenie liczby nowych miejsc pracy do 150 oraz zwiększenie maksymalnej wysokości dotacji, jaką będzie mógł otrzymać przedsiębiorca, do 30%. Popieramy i rekomendujemy przyjęcie i wprowadzenie proponowanych zmian.
- Rekomendujemy rozszerzenie katalogu beneficjentów tego poddziałania o przedsiębiorstwa usługowe z silnie innowacyjnych sektorów gospodarki, jak np. sektor ICT, usługi medyczne, przemysł czasu wolnego.
- Proponujemy rozważenie złagodzenia kryterium innowacyjności, ale jednocześnie zastosowanie rozwiązania z programów wieloletnich, polegającego na preferencji wybranych branż, uznawanych za silnie innowacyjne.
- Zdecydowanie nie rekomendujemy likwidacji tego poddziałania ani jego znaczącego ograniczenia. Projekty wspierane w ramach tego poddziałania mają silne oddziaływanie w skali regionalnej i krajowej, i nie mają swojego odpowiednika w innych działaniach wspieranych z funduszy unijnych.
- Ze względu na dotychczasowe małe zainteresowanie tym poddziałaniem, a duże zainteresowanie innymi instrumentami i obecne spowolnienie gospodarcze, rekomendujemy rozważenie przesunięcia 1/4 środków z tego poddziałania do działania 4.1 w części dla małych i średnich przedsiębiorstw.

c) Działanie 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym.*

Działanie 5.1. PO IG było niedawno objęte innym badaniem ewaluacyjnym, realizowanym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Raport końcowy z tego badania (opublikowany w maju 2009 roku) zawierał szereg rekomendacji i zaleceń, które jednak w przeważającej mierze nie zostały wprowadzone w życie. Powtórzyliśmy część zaleceń z tamtego raportu.

- Główne przyczyny niskiego zainteresowania ubieganiem się o dofinansowanie projektów w ramach tego działania to: niewielka liczba potencjalnych beneficjentów (nieco ponad 40), bardzo wysokie wymagania względem koordynatora i samego powiązania oraz wysokie i skomplikowane wymagania odnośnie produktów i rezultatów projektu.
- Rekomendujemy stworzenie dodatkowej ścieżki dofinansowania powiązań kooperacyjnych z wykorzystaniem pomocy publicznej (pomocy regionalnej), która funkcjonowałaby obok obecnej ścieżki wsparcia. Wprowadzenie poziomu dofinansowania będzie niższe i będzie wymagał wkładu własnego, ale instrument wsparcia będzie znacznie prostszy i przewidywalny w realizacji i rozliczeniu.
- Zgłaszamy rozważenie propozycji podziału działania 5.1 na dwa poddziałania: jedno które będzie realizować dotychczasowe cele 5.1 i drugie, które będzie służyło inkubacji inicjatyw klastrowych o zasięgu ponadregionalnym. Będzie ono adresowane do mniej zaawansowanych powiązań, które nie spełniają jeszcze wszystkich warunków wejściowych (posiadanie przez koordynatora rocznego doświadczenia, osiągnięcie 30% przychodów poza obszarem lokalizacji klastra, uczestnictwo co najmniej 10 przedsiębiorstw itd), ale posiadają duży potencjał rozwoju i innowacyjności. Wsparcie powinno dotyczyć działań miękkich, integrujących powiązanie, które przygotowują klaster do aplikowania o wsparcie z drugiego poddziałania.

- Powinien powstać mechanizm koordynacji polityki państwa wobec klastrów na poziomie regionalnym i centralnym. w tym celu należy utworzyć grupę roboczą ds. klastrów złożoną z przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Gospodarki, PARP-u i poszczególnych urzędów marszałkowskich. Dodatkowo powinna powstać krajowa strategia rozwoju klastrów, która określi najważniejsze kierunki wsparcia.
- Należy poszerzyć katalog kosztów kwalifikowanych o koszt wykonania studium wykonalności, analizy potrzeb i specyfiki potencjału grupy docelowej i innych ekspertyz (obecnie nie jest precyzyjnie określone, czy wydatki na ekspertyzy są kwalifikowane); należy rozważyć poszerzenie katalogu o koszt przygotowania wniosku.
- Należy prowadzić stałą kampanię informacyjną, konsultacje indywidualne oraz warsztaty dla aplikujących, ponieważ procedury i wymogi są tu bardziej skomplikowane niż w innych działaniach PO IG. Kampanie informacyjne powinny być prowadzone przede wszystkim w regionach.
- Należy opracować kompleksowy przewodnik dla potencjalnych beneficjentów.
- Ministerstwo Gospodarki rozważa wprowadzenie konstrukcji prawnej poręczenia według prawa cywilnego, umożliwiającej solidarne zabezpieczenie podpisanej przez koordynatora powiązania umowy, celem przeniesienia ryzyka realizacji projektu na członków powiązania. Jest to dobre rozwiązanie, należy rozważyć więcej takich możliwości rozpraszania ryzyka.
- Należy zmienić mechanizm rozliczania dotacji w perspektywie 15-letniej (zwrot niewykorzystanej części dotacji); np. w raporcie ewaluacyjnym PARP pada taka propozycja: jeżeli wartość usług świadczonych na rzecz członków klastra przekroczy wartość dotacji uzyskanej przez koordynatora, to ta „nadwyżka” powinna się odejmować od sumy, którą koordynator musiałby zwrócić w związku ze wzrostem wartości rynkowej zakupionej w ramach projektu nieruchomości.

d) Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej.

- Główny powód niskiego zainteresowania oferowanym w ramach poddziałania wsparciem to deficyt wiedzy wśród adresatów – przede wszystkim wiedzy o wartości ochrony własności przemysłowej dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz deficyt wiedzy o pomocy oferowanej w ramach poddziałania, i to pomimo bardzo intensywnej kampanii informacyjno-promocyjnej prowadzonej przez PARP. Zainteresowanie poddziałaniem powinno się także wyraźnie zwiększyć, kiedy już zdecydowanie ruszy realizacja projektów w ramach działania 1.4-4.1 oraz 4.2, bo to z założenia MŚP realizujące właśnie projekty badawcze i inwestycyjne z tych działań powinny stanowić podstawową grupę beneficjentów działania 5.4.1.
- Podstawowym działaniem na rzecz zwiększenia zainteresowania powinna być kontynuacja szerokiej akcji informacyjno-promocyjnej skierowanej do sektora MŚP i do rzeczników patentowych. Ponadto rekomendujemy utworzenie tzw. systemu aktywnego informowania (w PARP-ie) w przypadku tego poddziałania (mógłby on także być wykorzystywany do innych działań), który docierałby do firm (spisanych w specjalnej bazie) ze szczegółową informacją o możliwości dofinansowania. Szczególnie powinien on objąć firmy-beneficjentów działań z priorytetu 4.
- Proponujemy rozszerzenie kosztów kwalifikowanych o wynagrodzenia pracowników zatrudnionych do obsługi procesu uzyskania ochrony własności przemysłowej lub o koszty zewnętrznych usługodawców (np. instytucji otoczenia biznesu) do obsługi tego procesu. Koszty te nie powinny stanowić więcej niż 20 % wartości wydatków kwalifikowanych projektu. MŚP borykają się z kosztami administracyjnymi, więc niewątpliwie ułatwiłoby to realizację tych projektów. Ponadto zaangażowanie zewnętrznych usługodawców, w postaci np. instytucji otoczenia biznesu, spowodowałoby, że instytucje te zaczęłyby same działać intensywnie na rzecz przyciągnięcia nowych beneficjentów, MŚP, do ubiegania się o dofinansowanie w ramach tego poddziałania.
- Proponujemy wydłużenie okresu możliwości ubiegania się o wsparcie do 2 lat od momentu zgłoszenia do Urzędu Patentowego. Kiedy przedsiębiorstwo ma naprawdę coś wartego do ochrony przemysłowej, to nie zajmuje się składaniem wniosku

o dofinansowanie i czekaniem na wynik oceny swojej aplikacji, tylko przede wszystkim składa jak najszybciej zgłoszenie do Urzędu Patentowego. Ponadto w Polsce procedura w Urzędzie Patentowym trwa od zwykle od 2 do 5 lat, średnio około 3 lat, stąd proponowane wydłużenie o 2 lata.

e) Poddziałanie 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych.*

- Główna przyczyna niskiego zainteresowania tym poddziałaniem przez samorzady to brak terenów inwestycyjnych spełniających kryteria poddziałania.
- Proponujemy rozszerzenie katalogu beneficjentów o jednostki samorządu terytorialnego działające w ramach porozumień między sobą, jak np. stowarzyszenia gmin, oraz z innymi podmiotami publicznymi, np. ze Skarbem Państwa. Proponujemy także dopuszczenie wnioskodawców, którzy dysponują terenem, do którego nie mają prawa własności ani wieczystego użytkowania, ale np. użyczają go od Skarbu Państwa.
- Rekomendujemy możliwość przygotowania dokumentacji dla kilku nieruchomości graniczących ze sobą (niezależnie od wielkości poszczególnych działek) i tworzących razem wymaganą obecnie powierzchnię minimum 40 ha lub rozproszonych nieruchomości, nie graniczących ze sobą, ale o wielkości minimum 10 ha dla każdej działki.
- Rekomendujemy poszerzenie wydatków kwalifikowanych o koszty sporządzenia dokumentacji technicznej (związanej z przygotowaniem uzbrojenia terenów inwestycyjnych) i projektu budowlanego w ramach prac studyjno-koncepcyjnych
- Proponujemy zlikwidować górny limit kwoty dotacji i nie wprowadzać w tym zakresie żadnych ograniczeń.
- Gdy skończą się pieniądze w programach regionalnych na przygotowanie terenów pod inwestycje, należy rozważyć zmianę zapisów linii demarkacyjnej poprzez

dopuszczenie terenów o powierzchni poniżej 40 ha i rozszerzenie kosztów kwalifikowanych o koszty uzbrojenia terenu.

- Proponujemy kontynuację działań informacyjno-promocyjnych poddziałania, podawanie szczegółowych informacji o planowanych naborach, szkolenia dotyczące procedury przygotowania i składania wniosków o dofinansowanie.

f) Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

- a) Główną i oczywistą przyczyną bardzo małego zainteresowania aplikowaniem w ramach ww. działania są zbyt wygórowane wymogi formalne i merytoryczne wynikające z obowiązku przygotowania studium wykonalności oraz brak inwentaryzacji „białych plam”.
- b) Rekomendujemy uproszczenie procesu aplikacyjnego poprzez zamianę obecnego obowiązku sporządzania studium wykonalności na obowiązek przygotowywania biznes planu: dla projektów o wysokości kosztów kwalifikowanych do 2 mln PLN wymagany biznes plan może być taki jak w działaniu 8.1 PO IG (elementy biznes planu są tam w samym wniosku aplikacyjnym), a dla projektów o wysokości kosztów kwalifikowanych powyżej 2 mln PLN biznes plan może być taki jak w działaniu 4.4.
- c) Rekomendujemy możliwie jak najszybsze zakończenie inwentaryzacji „białych plam”. Firmy z województw, gdzie ten proces jeszcze się nie zakończył nie mogą uczestniczyć w składaniu wniosków aplikacyjnych..
- d) Rekomendujemy silniejszą koordynację działań i dokładny podział obowiązków i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego, jednostki wdrażające PO IG 8.4 (WWPE) i Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej co do budowy sieci szkieletowych, punktów dystrybucyjnych.
- e) Rekomendujemy poszerzenie listy wydatków kwalifikowanych o koszty przygotowania biznes planu i dokumentacji projektowej.
- f) Rekomendujemy kontynuację działań informacyjno-promocyjnych o działaniu.

- g) Rekomendujemy zintensyfikowanie prac legislacyjnych w celu stworzenia znacznie bardziej przyjaznego otoczenia prawnego dla prowadzenia inwestycji infrastrukturalnych związanych z dostępem do Internetu szerokopasmowego, a szerzej z dostępem do usług telekomunikacyjnych. Dotyczy to w szczególności uznania tego typu działań jako zadań samorządów terytorialnych, obowiązku kładzenia rur przepustowych pod linie światłowodowe w przypadku inwestycji liniowych (np. drogowych, kolejowych, wodno-kanalizacyjnych), czy dostępu do węzłów, dostępu do budynków mieszkalnych, itp.

Aneks

Poniżej zostały przedstawione zestawienia i analizy danych zastanych i danych wywołanych z badań ankietowych i indywidualnych wywiadów pogłębionych, odnośnie poszczególnych działań/ poddziałań.

a) Poddziałanie 1.3.2 Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R.

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielami Ośrodka Przetwarzania Informacji- Instytucji Wdrażającej, z przedstawicielem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego- Instytucji Pośredniczącej, z przedstawicielem Rady Głównej Jednostek Badawczo-Rozwojowych i z przedstawicielem Naczelnej Organizacji Technicznej)

Według przedstawicieli OPI – niskie zainteresowanie wsparciem ochrony patentowej wiąże się z szerszym zjawiskiem kultury transferu technologii, której poziom patentowania jest istotnym wskaźnikiem. Nie wszystkie uczelnie mają regulaminy rozstrzygające kwestię podziału potencjalnych zysków z patentu – to również może być przyczyną niskiego zainteresowania naukowców podejmowaniem działań zmierzających do ochrony ich dóbr niematerialnych. Potencjalni beneficjenci nie posiadają regulaminów dotyczących podziału zysku z posiadanego patentu (w przyszłości Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego planuje nałożyć obowiązek posiadania takiego regulaminu przez wszystkie uczelnie). Niechęć do patentowania wynika też z tego, że proces ten trwa długo, zgłoszenie do opatentowania wiąże się z koniecznością opisu patentu, trudno w procesie patentowym wyegzekwować odpowiednią ochronę wynalazku.

Według przedstawiciela Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego uczelnie nie mają realnego interesu w patentowaniu wyników badań, ponieważ przychody z komercjalizacji badań nie są duże, nie mają więc znaczenia dla sytuacji finansowej uczelni. Dodatkowo

konkurencję dla działania 1.3.2 stanowi program Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Patent PLUS, który jest uważany przez wnioskodawców za łatwiejszy. W tym programie złożono 100 wniosków o dotację, dofinansowanie uzyskało około 50 projektów. Zatem sytuacja przedstawia się następująco: mamy do czynienia z aktywnością, która się cieszy małym zainteresowaniem uczelni w ogóle, a do tego jest ona finansowana przez dwa konkurujące programy.

W opinii przedstawiciela Instytucji Pośredniczącej, rozwiązaniem problemu byłoby zróżnicowanie działania 1.3.2 i Programu Patent PLUS (koncentracja w tym ostatnim na działaniach „miękkich”, czyli promocji i informacji). Jeśli Patent PLUS zostałby utrzymany w obecnym kształcie, pieniądze z działania 1.3.2 należałoby przesunąć do 1.3.1. To drugie rozwiązanie zmniejszyłoby mitręgę biurokratyczną, ponieważ wnioski aplikacyjne w Patent PLUS są łatwiejsze. Przedstawiciele Instytucji Wdrażającej i Pośredniczącej zwracali jednak uwagę, że podsumowanie wszystkich już przeprowadzonych konkursów pozwala zauważyć rosnące zainteresowanie poddziałaniem 1.3.2 (w dwóch konkursach w 2008 roku złożono odpowiednio 8 i 27 wniosków, natomiast w dwóch konkursach w 2009 roku wpłynęło odpowiednio 6 i 40 aplikacji).

Natomiast według przedstawiciela Rady Głównej JBR niskie zainteresowanie poddziałaniem 1.3.2 to efekt problemów systemowych w polskiej nauce i gospodarce, a nie wina konstrukcji programu. Po pierwsze, w kraju powstaje niewiele produktów, które można opatentować. Po drugie, system oceny naukowców w Polsce nie premiuje dostatecznie współpracy z przemysłem (a patenty są jej efektem), bardziej liczy się dorobek publikacyjny, a to nie przekłada się na konkretne wdrożenia. Podobnie ma się rzecz jeśli chodzi o finansowanie badań: w Polsce wciąż więcej pieniędzy przeznaczają się na badania podstawowe niż badania przemysłowe lub rozwojowe. Bariery utrudniające dostęp do tego działania, w opinii przedstawiciela Rady Głównej JBR, są typowe jak dla pozostałych działań PO IG: nadmierny formalizm, niewielkie możliwości wprowadzania zmian w budżecie i harmonogramie prac. Uproszczenie procesu aplikowania jest jednak tylko doraźnym rozwiązaniem problemu. Docelowo powinno się przeznaczyć więcej pieniędzy na inwestycje związane z projektami celowo- wdrożeniowymi (by było co patentować) oraz zmienić system oceny naukowców, by ich zmotywować do współpracy z przemysłem.

- Badania ankietowe.

Próba badawcza obejmowała 16 beneficjentów, czyli wszystkie jednostki naukowe, które na koniec października br miały podpisane umowy o dofinansowanie z poddziałania 1.3.2. Na ankietę odpowiedziało 6 podmiotów.

Większość ankietowanych wskazała, że wsparcie oferowane w ramach poddziałania dobrze odpowiada na potrzeby potencjalnych beneficjentów. Dwaj respondenci uznali jednak inaczej uzasadniając to:

- brakiem bezpośrednich korzyści dla wynalazcy - wysokie koszty administracyjne - zakładając, iż korzyścią dla beneficjenta jest ochrona patentowa wynalazku z przeznaczeniem na komercjalizację to wówczas zbyt małe są środki na promocję wśród potencjalnie zainteresowanych - stosunkowo niewielkie środki a bardzo dużo pracy,
- zbyt mała elastyczność dla tego typu projektów w stosunku do planowania kosztów od rzeczników patentowych - nikt nie potrafi dokładnie wskazać dat odpowiedzi z zagranicznych urzędów patentowych co do kwartału (problemy z ustaleniem harmonogramów),
- ryzyko przewidywania kursów walutowych- duże wymagania oraz duże koszty administracyjne - brak jakiegokolwiek formy wynagrodzenia dla wynalazcy - brak rozpowszechnienia wynalazku wśród potencjalnie zainteresowanych, zbyt mały procent ze wsparcia może być przeznaczony na promocję,

Według ankietowanych niskie zainteresowanie programem jest spowodowane następującymi czynnikami:

- tym, że potencjalni beneficjenci nie wiedzą o tym działaniu (2 wskazania)
- zbyt trudną dokumentacją aplikacyjną (2 wskazania)
- wskazano, że w jednostkach naukowo-badawczych prowadzących badania podstawowe mała liczba rezultatów podlegających ochronie własności przemysłowej,

mało ośrodków badawczych prowadzi działalność w zakresie ochrony własności przemysłowej

- koszt przygotowania wniosku i innych dokumentów jest zbyt duży w stosunku do ewentualnych korzyści
- zbyt trudna i zawiła procedura przy rozliczaniu się; przy stosunkowo niewielkiej kwocie wsparcia wymagania (wnioski o wsparcie, sprawozdania) są takie same jak dla dużych projektów
- brak bezpośrednich korzyści dla wynalazcy - wysokie koszty administracyjne - zakładając, iż korzyścią dla beneficjenta jest ochrona patentowa wynalazku z przeznaczeniem na komercjalizację, to wówczas zbyt małe środki na promocję wśród potencjalnie zainteresowanych- stosunkowo niewielkie środki a bardzo dużo pracy
- jako powód wskazano także lęk przed nieznanym

Jeden respondent uznał, że krąg uprawnionych do aplikowania powinien zostać powiększony o osoby prywatnie zgłaszające wynalazki.

W zakresie dofinansowania i wielkości kwot wsparcia oferowanego w ramach działania beneficjenci sugerowali, by zwiększyć kwotę dofinansowania na promocję wynalazku wśród potencjalnie zainteresowanych. Dla większości beneficjentów katalog wydatków kwalifikujących się do wsparcia w ramach tego działania obejmuje najważniejsze kategorie wydatków. Dodatkowo należałoby wprowadzić jeszcze koszty administracyjne, które nie są wyszczególnione.

Ankietowani wskazali jako istotną barierę trudne do określenia terminy czasowe związane z procedurami ochrony własności przemysłowej w innych państwach. Konieczność określenia terminów wymagana jest w harmonogramach kwartalnych załączonych do wniosku.

Aby zwiększyć zainteresowanie poddziałaniem, beneficjenci postulowali:

- zwiększyć informację o poszczególnych działaniach PO IG, efektywniej prowadzić promocję w środkach masowego przekazu

- o uprościć procedury w zakresie ubiegania się o dotacje, rozliczania się z wydatkowanych środków; np. harmonogram realizacji powinien być tworzony wg lat nie kwartałów, sprawozdawczość po pojawieniu się kosztów raz do roku; pomoc w zachęceniu do kupna wynalazku przez przedsiębiorstwa; większa promocja; gratyfikacja wynalazcy.

b) Poddziałanie 4.5.1 Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym.

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielem Instytucji Wdrażającej- Departamentu Wdrażania Programów Operacyjnych MG, z przedstawicielem Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Funduszy Europejskich MG oraz z ekspertami biznesowymi BCC, KPP, PKPP Lewiatan i KIG).

Według przedstawiciela Instytucji Wdrażającej i Pośredniczącej niskie zainteresowanie działaniem wiąże się z kryzysem gospodarczym na świecie. Wpłynął on na ograniczenie, a nawet wstrzymanie dużych inwestycji przez koncerny, które byłyby skłonne zatrudniać znaczącą liczbę osób i tym samym spełnić wymogi działania. Mimo że w Polsce wskaźniki makroekonomiczne są pozytywne (dodatni wzrost gospodarczy), to w chwili obecnej niepewność gospodarcza na świecie obniża skłonność do inwestowania i deklarowania się do tego typu zobowiązań jak zatrudnienie i utrzymanie min. 200 miejsc pracy, a dotyczy to inwestycji, gdzie tak naprawdę buduje się od podstaw całe fabryki lub oddziały innych fabryk.

Według przedstawicieli Instytucji Wdrażającej potencjalni beneficjenci wiedzą o możliwości uzyskania wsparcia z tego poddziałania, a ewentualne trudności związane z procedurą aplikacyjną nie stanowią bariery dla aplikujących, ponieważ krąg zainteresowania to duże firmy, które mogą sobie pozwolić na wynajęcie firmy doradczej.

Zdaniem Instytucji Pośredniczącej nie jest możliwe i zasadne, by warunki wsparcia modyfikować w zależności od koniunktury gospodarczej. Proces przygotowania projektu jak i jego oceny jest długotrwały i czasochłonny. Stąd zmiany w zasadach dostępu do działania (np. złagodzenie kryteriów) mogłyby nie nadążać ze zmianami w gospodarce (poprawą

koniunktury lub dalszym zaostrzeniem kryzysu w przyszłości). Wówczas mógłby powstać zarzut nierównego traktowania wnioskodawców przy ubieganiu się o te środki i zakłócenie konkurencji.

Były podejmowane działania ułatwiające aplikowanie o wsparcie. Początkowo kwota dofinansowania wynosiła 15%, obecnie jest 25%, ale może być jeszcze podwyższona do 30%. Jest propozycja zmiany poziomu liczby miejsc pracy, obecnie jest 200, ma być 150. Niestety trudno jest zrezygnować z zapisów dotyczących trwałości utrzymania wskaźników, ponieważ zapisy te wynikają z przepisów unijnych. MG planuje w przyszłym roku zwiększyć poziom wsparcia do 30% kosztów kwalifikowanych, a minimalną liczbę nowych miejsc pracy zmniejszyć do 150. Ten okres przejściowy (zanim zostaną wprowadzone zmiany) także prawdopodobnie wpływa na odkładanie decyzji o wnioskowaniu o wsparcie.

Eksperti biznesowi wskazywali jednak, że takie złagodzenie warunków wsparcia prawdopodobnie nie wpłynie na zwiększenie zainteresowania. Decyzje o dużych inwestycjach zapadają w zagranicznych centralach firm, a więc globalne spowolnienie gospodarcze ma większy wpływ niż mogłoby się to wydawać z polskiej perspektywy. Według nich należy wyznaczyć datę graniczną, do kiedy można czekać na zwiększenie zainteresowania poddziałaniem 4.5.1. Jeśli takie nie nastąpi, należy według nich przesunąć środki do najbardziej popularnych działań z czwartej osi priorytetowej PO IG.

- Badania ankietowe.

Niskie zainteresowanie samym poddziałaniem potwierdziło się podczas prowadzonego badania ankietowego. Spośród 6 przedsiębiorców którzy aplikowali o środki w ramach działania 4.5.1, do których zostały przesłane ankiety badawcze otrzymaliśmy tylko 1 ankietę od beneficjenta działania. Wyniki ankiety potwierdzają, iż kwota wsparcia w ramach działania jest zbyt niska zaś warunki otrzymania dofinansowania są bardzo rygorystyczne. Beneficjent wskazuje także, iż kryterium utworzenia 200 nowych miejsc pracy powinno zostać obniżone. Zgodnie z wynikami ankiety koszty kwalifikowane do wsparcia zostały w ramach omawianego działania określone w sposób prawidłowy i nie jest konieczne rozszerzenie katalogu o nowe koszty. Beneficjent twierdzi, iż kryzys gospodarczy nie miał wpływu na jego zainteresowanie wsparciem w ramach działania. Ponadto wskazuje, iż nie zna

programów które oferowałyby korzystniejsze wsparcie niż poddziałanie 4.5.1. W opinii beneficjenta największą barierą dla odbiorców działania jest wymagana ilość nowoutworzonych miejsc pracy i – aby zwiększyć zainteresowanie działaniem – powinna zostać zmniejszona. Zdaniem beneficjenta konieczne jest zwiększenie poziomu dofinansowania dla adresatów pomocy.

c) Działanie 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym.*

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej - PARP, przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Funduszy Europejskich MG i ekspertami biznesowymi BCC, KPP, PKPP Lewiatan i KIG).

Zarówno przedstawiciele Instytucji Pośredniczącej i Wdrażającej uważają, że w zakresie wspierania rozwoju klastrów występuje niekompatybilność pomocy na poziomie regionalnym i centralnym. Utworzenie klastrów (w ramach regionalnych programów operacyjnych) jest dofinansowywane tylko w 50%. Efektem tego jest niewielka liczba inicjatyw klastrowych (47 według inwentaryzacji klastrów zleconej przez PARP), a tym samym niewielkie jest grono potencjalnych beneficjentów działania 5.1. Propozycja rozwiązania problemu to: dopuszczenie pomocy publicznej w działaniu 5.1 i zmniejszenie wsparcia z obecnych 100% do 50%, w zamian złagodzenie wymogów dotyczących koordynatora powiązania kooperacyjnego (beneficjenta). Alternatywą jest wprowadzenie innego mechanizmu rozliczania dotacji w perspektywie 15-letniej. Instytucja Wdrażająca zleciła analizę w tej sprawie (np. możliwe jest rozliczanie według obecnego mechanizmu tylko wydatków z komponentu inwestycyjnego). Rozważany jest także pomysł rozszerzenia zakresu wsparcia o dotacje na tworzenie klastrów ponadregionalnych.

- Badania ankietowe.

Zakładana próba badawcza obejmowała 9 podmiotów (2 beneficjentów działania i 7 przedsiębiorstw, które odpadły na różnych etapach konkursu), czyli 100% podmiotów, które złożyły poprawne formalnie wnioski o dofinansowanie w ramach działania 5.1 od początku jego funkcjonowania do końca października 2009 roku. Na ankiety odpowiedziało 4 respondentów (1 beneficjent działania i 3 podmioty, które aplikowały, ale nie zostały wybrane). Wszyscy respondenci mają status instytucji otoczenia biznesu.

Tylko 1 ankietowany (beneficjent) uznał, że oferowane wsparcie dobrze odpowiada na potrzeby potencjalnych beneficjentów. Pozostali uzasadniali, że

- poziom dofinansowania kosztów administracyjnych jest za niski
- dofinansowanie obejmuje tylko inwestycję, a już nie utrzymanie majątku
- ograniczenie, że tylko 50% wydatków kwalifikowanych w części inwestycyjnej można wydać na inwestycję w nieruchomości jest zbyt restrykcyjne, nie ma tak drogiej aparatury by resztę pieniędzy na to przeznaczyć
- zbyt mały nacisk jest kładziony na dzielenie się wiedzą między uczestnikami klastra

Jako najważniejsze przyczyny niskiego zainteresowania dotacjami z działania 5.1 każdy ankietowany wskazał zbyt wygórowane warunki udzielenia wsparcia oraz zbyt trudną dokumentację aplikacyjną. Ponadto, dwóch respondentów uznało, że koszt przygotowania wniosku i innych dokumentów jest zbyt duży w stosunku do ewentualnych korzyści. Jeden respondent wskazał inne powody: „abstrakcyjne wymagania, które spełnia niewielki odsetek klastrów”. Wszyscy ankietowani uznali, że adresaci wsparcia zostali dobrze określani. Jednomyślność panowała też co do tego, że kwota wsparcia nie jest adekwatna do potrzeb, jako uzasadnienie podano:

- zbyt niski limit kosztów ogólnych
- zbyt niski limit wszystkich kosztów pozainwestycyjnych

- za małe dofinansowanie na zarządzanie powiązaniem

Wszyscy ankietowani uznali także, że katalog kosztów kwalifikowanych nie obejmuje najważniejszych wydatków, w tym

- działań marketingowych nie dotyczących samego powiązania, lecz technologii i branży w jakiej powiązanie działa
- wynagrodzeń personelu i ekspertów
- wydatków na zarządzanie powiązaniem i promocję
- komponent inwestycyjny powinien uwzględniać wydatki osobowe

Tylko jeden respondent odczuł wpływ kryzysu gospodarczego i wskazał, że jego zainteresowanie dotacją zmniejszyło się, bo w czasie kryzysu trudniej spełnić wygórowane warunki wsparcia. Pozostali zadeklarowali, że kryzys nie wpłynął na ich zainteresowanie programem.

Dwóch respondentów znało alternatywne programy pomocy publicznej oferujące wsparcie na korzystniejszych zasadach niż działania 5.1 i wymieniło 7 Program Ramowy, Innovation Express, RPO, PO IŚ. Większą atrakcyjność tych programów uzasadnili następująco:

- w Innovation Express kwalifikowane jest 100% wydatków na działania „miękkie”
- w 7 Programie Ramowym jest prostsza procedura aplikacyjna
- można uzyskać dofinansowanie na projekty komercyjne, własność projektu jest w rękach przedsiębiorstwa (własność w ramach klastra jest dla niektórych firm zbyt abstrakcyjna)
- dofinansowana jest inwestycja bez konieczności rozwijania współpracy biznesu z nauką

Jako największe bariery wśród procedur formalnych i merytorycznych ankietowani wskazali:

- wysokie nakłady na przygotowanie projektu
- sprzeczne wymagania
- arbitralność decyzji komisji
- sztywne wymogi dotyczące struktury powiązania

- zbyt szczegółowy zakres informacji o członkach powiązania
- mało przyjazny generator wniosków
- konieczność zebrania oświadczeń o uzyskanej pomocy *de minimis* od wszystkich firm już na etapie składania wniosku.

Aby zwiększyć zainteresowanie działaniem 5.1 ankietowali postulują:

- wprowadzić konsultacje dla potencjalnych beneficjentów dotyczące działania przed ogłoszeniem rundy konkursu
- uprościć wniosek (wyeliminować powtarzanie tych samych informacji w wielu miejscach) i studium wykonalności
- zmniejszyć wymagania finansowe stawiane aplikującemu
- budować sieci powiązań między klastrami w Polsce i Europie
- permanentnie monitorować wykorzystanie przyznanej dotacji.

d) Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej.

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielami Instytucji Wdrażającej - PARP, przedstawicielami Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Funduszy Europejskich MG, ekspertami biznesowymi BCC, KPP, PKPP Lewiatan i KIG oraz z przedstawicielem NOT).

W zgodnej opinii rozmówców małe zainteresowanie tym instrumentem ściśle wiąże się z faktem, że jest on zaadresowany do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wytwarza niewiele produktów, które mogą być przedmiotem zgłoszenia patentowego. Ponadto przedsiębiorcy z tego sektora nie dostrzegają korzyści ekonomicznych z uzyskania ochrony własności przemysłowej.

Zdaniem przedstawiciela Instytucji Wdrażającej (PARP) poddziałanie 5.4.1 jest działaniem uzupełniającym/wynikowym, a więc zapotrzebowanie na nie zależy np. od stanu wdrażania

prac badawczych. Przedstawiciel PARP liczy, że w miarę postępu takich działań jak 1.4- 4.1 PO IG będą powstawać przedmioty ochrony patentowej.

Według PARP proces aplikacji jest nieskomplikowany: wniosek o dofinansowanie jest prosty, a katalog kosztów kwalifikowanych obejmuje wszystkie niezbędne kategorie wydatków. Ponadto wsparcie jest niezależne od wyniku postępowania patentowego, a więc nie trzeba zwracać dotacji w razie nie uzyskania patentu. Inni rozmówcy nie wypowiedzieli się nt. procedur konkursowych, natomiast przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu wyrazili opinię, iż katalog kosztów kwalifikowanych w tym poddziałaniu nie obejmuje wszystkich niezbędnych kosztów, co może zniechęcać do korzystania z tego instrumentu. Aby działanie było bardziej popularne, należałoby włączyć do kosztów kwalifikowanych koszty postępowania patentowego obejmującego ochronę wyłącznie na terenie Polski (poziom wsparcia powinien być jednak niższy niż przy dofinansowaniu uzyskania międzynarodowej ochrony) oraz pracowników zatrudnionych do obsługi procesu uzyskania ochrony lub zewnętrznych usługodawców.

Eksperti organizacji biznesowych podkreślali konieczność zwiększania świadomości przedsiębiorców, że konkurencyjność można budować poprzez ochronę własności przemysłowej. Instytucja Wdrażająca wciąż intensyfikuje działania promujące 5.4.1, ostatnio nawiązała współpracę z Polską Izbą Rzeczników Patentowych. Ta aktywność może przynieść w przyszłym roku rezultaty w postaci większej liczby wniosków o dofinansowanie. Jeśli tak się nie stanie, najlepszym rozwiązaniem według PARP będzie przesunięcie pieniędzy z 5.4.1 do 5.4.2 – Popularyzację wiedzy w zakresie własności intelektualnej (wykorzystano już całą alokację na to poddziałanie). Ponadto należy rozważyć uznanie kosztów zgłoszenia patentowego jako kosztów kwalifikowanych w działaniu 1.4- 4.1.

Przedstawiciel jednej z instytucji otoczenia biznesu rekomendował utworzenie tzw. systemu aktywnego informowania (np. w Instytucji Wdrażającej), który docierałby do firm (spisanych w specjalnej bazie) ze szczegółową informacją o możliwości dofinansowania. Taki system informacji „niezaproszonej” (który nie wymaga żadnej aktywności od odbiorcy informacji, tylko od nadawcy) powinien dotyczyć wszystkich możliwości uzyskania dotacji z funduszy europejskich dla przedsiębiorców.

- Badania ankietowe.

Badanie objęło losowo wybraną grupę 25 (spośród 31) beneficjentów. Na ankiety odpowiedziało 15 firm.

W opinii beneficjentów działania największą barierę w skorzystaniu ze wsparcia stanowi zbyt skomplikowana dokumentacja aplikacyjna i zbyt wysoki koszt przygotowania dokumentacji w stosunku do oferowanej pomocy. Beneficjenci skarżą się, że problem stanowi znalezienie wszystkich dokumentów koniecznych do przygotowania aplikacji – są zbyt rozproszone na stronach PARP. Ponadto trudności nastęrcza przebrnięcie przez aplikacyjną terminologię.

Beneficjenci poddziałania oceniają, że nikłe zainteresowanie wynika z niewiedzy potencjalnych beneficjentów. Wśród czynników zniechęcających beneficjentów do korzystania ze wsparcia wymieniane są: przewlekłość procedur, długi czas oczekiwania na decyzję o przyznaniu pomocy, biurokracja.

Większość beneficjentów jest zdania, że kwota wsparcia jest wystarczająca. Wszyscy są zgodni, że wydatki kwalifikujące się do wsparcia w ramach tego działania PO IG, obejmują najważniejsze kategorie wydatków.

Część badanych zadeklarowała zainteresowanie innymi programami pomocy publicznej wskazując działanie 1.4-4.1, 8.1 i 8.2 PO IG. Jednak żaden z wymienionych przez respondentów instrumentów nie obejmuje kosztów dofinansowywanych w poddziałaniu 5.4.1.

Opinie o wpływie kryzysu gospodarczego na zainteresowanie poddziałaniem są podzielone. Około połowy beneficjentów uważa, że kryzys ogranicza dostęp do wsparcia, ponieważ trudniej jest pozyskać finansowanie wkładu własnego. z kolei pozostali twierdzą, że kryzys gospodarczy zwiększa zainteresowanie poddziałaniem, gdyż pieniądze unijne stanowią dodatkowy przychód.

Wskazywane przez beneficjentów działania pożądane zmiany, które mogą spowodować większe zainteresowanie oferowanym wsparciem to:

- uproszczenie i przyspieszenie procedur konkursowych
- informowanie przedsiębiorców o korzyściach płynących z uzyskania i realizacji ochrony własności przemysłowej.

- zmniejszenie biurokracji rozliczania projektu poprzez wydłużenie etapów rozliczania dla tego programu do 1 roku – tyle trwa okres patentowania
- zwiększenie poziomu dofinansowania

e) Poddziałanie 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych.*

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielem Instytucji Wdrażającej - Departamentu Wdrażania Programów Operacyjnych MG, z przedstawicielem Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Funduszy Europejskich MG)

W opinii przedstawiciela Instytucji Wdrażającej działanie to ma dwie główne bariery wejścia:

- o dotyczy terenów inwestycyjnych o powierzchni co najmniej 40 ha
- o stawia wymóg, by tereny te były własnością gminy (wnioskodawcy)

Terenów spełniających takie wymogi jest bardzo niewiele. Nawet po złagodzeniu wymogu dotyczącego powierzchni (nie muszą to być zwarte tereny, mogą składać się z kilku co najmniej 15 ha działek), zainteresowanie nie zwiększyło się. Gminy dysponują mniejszymi obszarami inwestycyjnymi, które często należą do Skarbu Państwa, różnych agencji lub spółek samorządowych. Proponowane rozwiązania to

- o włączenie do grona podmiotów uprawnionych do wsparcia związków gmin, dzięki czemu zwiększy się powierzchnia potencjalnych terenów inwestycyjnych
- o zmniejszenie wymaganej minimalnej powierzchni terenu inwestycyjnego do 20 ha, jednak by zachować linię demarkacyjną z programami regionalnymi, konieczne byłoby ograniczenie wsparcia na ten cel w RPO do terenów poniżej 20 ha
- o dopuszczenie wnioskodawców, którzy dysponują terenem, do którego nie mają prawa własności ani wieczystego użytkowania, ale np. użyczają go od Skarbu Państwa

Generalnie jednak alokacja na to poddziałanie znacząco przekracza potrzeby i wskazane jest przesunięcie środków do innych działań.

Według przedstawiciela Instytucji Pośredniczącej problemem w tym działaniu jest brak tak dużych terenów inwestycyjnych (dokumentacja ma dotyczyć terenu o powierzchni przynajmniej 40 ha). Nawet przy liberalizacji wymagań - nie musi być to zwarta powierzchnia, może się na nią składać kilka działek nie mniejszych niż 15 ha - zainteresowanych nie ma wielu. Wśród rozważanych rozwiązań tej sytuacji jest zmniejszenie wymaganej powierzchni terenu do 20 ha i włączenie kosztów uzbrojenia działki do kosztów kwalifikowanych. Wówczas jednak pojawiają się dwa problemy: zostaje naruszona linia demarkacyjna (ponieważ w RPO można uzyskać dofinansowanie na przygotowanie dokumentacji dla mniejszych terenów inwestycyjnych). Natomiast dofinansowanie tzw. twardej infrastruktury rodzi problemy związane z wystąpieniem pomocy publicznej.

- Badania ankietowe.

Badanie objęło wszystkich 13 beneficjentów poddziałania. Odpowiedzi uzyskano od 11 podmiotów.

Zdaniem większości beneficjentów wsparcie oferowane w ramach poddziałania 6.2.2 PO IG jest istotne i dobrze odpowiada na potrzeby beneficjentów. Natomiast główną przyczyną niewielkiego zainteresowania beneficjentów ww. poddziałaniem są zbyt wygórowane warunki udzielania wsparcia, w szczególności zbyt duża powierzchnia działek, których dotyczy poddziałanie, ograniczony wykaz kosztów kwalifikowanych (brak możliwości finansowania dokumentacji technicznej dla inwestycji oraz kosztów uzbrojenia działek) oraz brak wiedzy potencjalnych beneficjentów o możliwości skorzystania ze wsparcia.

Zdaniem większości ankietowanych beneficjenci tego działania zostali trafnie wytypowani. Katalog beneficjentów powinien zostać jednak poszerzony o związki gmin, specjalne strefy ekonomiczne, agencje rozwoju lokalnego zarządzające parkami przemysłowymi, a także o tzw. beneficjentów „mieszanych”: jst + spółka gminna; jst + osoby fizyczne.

Wydatki kwalifikujące się do wsparcia w ramach tego poddziałania zdaniem części ankietowanych nie obejmują najważniejszych kategorii wydatków i powinny zostać poszerzone o koszty sporządzenia dokumentacji technicznej, projektu budowlanego oraz koszty uzbrojenia działki,

Kryzys gospodarczy nie miał bezpośredniego wpływu na zainteresowanie beneficjentów wsparciem oferowanym w ramach poddziałania. Pośrednio przyczynił się on jednak do zmniejszenia środków finansowych będących w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego, co wymusiło konieczność ubiegania się jednostek samorządu terytorialnego o zewnętrzne źródła finansowania w celu realizacji inwestycji.

Regionalne Programy Operacyjne są dla beneficjentów bardziej atrakcyjne niż poddziałanie 6.2.2 PO IG, ponieważ nie ma w nich tak dużych wymagań dotyczących powierzchni działki, beneficjenci mogą uzyskać większą kwotę dofinansowania oraz mogą uzyskać wsparcie na realizację procesów inwestycyjnych. Sama procedura pozyskania środków jest łatwa i nie stanowi bariery dla odbiorców.

f) Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

- Podsumowanie indywidualnych wywiadów pogłębionych (z przedstawicielem Instytucji Wdrażającej- Władzy Wdrażającej Projekty Europejskie, z przedstawicielem Instytucji Pośredniczącej - Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego MSWiA, z przedstawicielem Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji).

Według przedstawicieli Instytucji Wdrażającej działanie to cieszy się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców, o czym świadczy ilość korespondencji mailowej i telefonicznej z beneficjentami oraz wysoka frekwencja na szkoleniach dedykowanych powyższemu działaniu. Problemem są różne procedury formalne, a także kwestie związane z infrastrukturą teleinformatyczną w Polsce. W opinii przedstawicieli Instytucji Pośredniczącej i Wdrażającej oraz przedstawiciela KIGEiT najważniejsze problemy to:

- brak dokumentu, który zawierałby syntetyczną wiedzę na temat budowy sieci szerokopasmowych w Polsce, a do tego wiele organizacji posiada częściowe uprawnienia i władze dotyczące tej dziedziny w Polsce (UKE, Ministerstwo Infrastruktury, MSWiA – Departament Społeczeństwa Informacyjnego, i inne).
- do tej pory tylko 9 województw przedstawiło inwentaryzację sieci szerokopasmowej i węzły sieci szkieletowej i dystrybucyjnej (małopolskie, świętokrzyskie, wielkopolskie, pomorskie, łódzkie, podkarpackie, śląskie, opolskie, warmińsko-mazurskie); nie ma narzędzi przymusu, które zmusiłyby urzędy marszałkowskie do sprawnego przeprowadzenia inwentaryzacji sieci szerokopasmowej na terenie województwa. Inwentaryzacja sieci została dotychczas przeprowadzona tylko w województwach, którym zależało na poprawie infrastruktury telekomunikacyjnej wśród mieszkańców i podmiotów gospodarczych.
- brak dobrze skoordynowanej współpracy i wsparcia dla operatorów planujących budować sieci ze strony JST.
- pomijanie przez JST podczas inwestycji drogowych, wodociągowych, kanalizacji ściekowej, budowy kanalizacji pod infrastrukturę teletechniczną
 - zasięg „białych plam” mierzony i podawany jest co do miejscowości. Znany jest przypadek, że gospodarstwa, które dzieliła tylko miedza, leżały na dwóch różnych obszarach – w zasięgu „białej plamy” i poza zasięgiem „białej plamy”. Oczywiście oba gospodarstwa nie miały dostępu do Internetu, obraz „białych plam” jest szczególnie niedokładny we wsiach i miasteczkach położonych na terenach górskich, podgórskich i otoczonych lasami.
- konieczność przedstawienia studium wykonalności wraz z analizą finansową i ekonomiczną oraz analizą ryzyka jako załącznik do wniosku o dofinansowanie. Brak szczegółowych informacji odnośnie sporządzenia studium. Beneficjenci muszą się opierać na dokumencie MRR- *„Wytyczne w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód”*, który jest ogólnikowy i niedopasowany do specyfiki działania, ponadto koszt przygotowania studium nie jest kosztem kwalifikowanym
- analiza finansowa według wytycznych MRR powinna być sporządzona na 15 lat od momentu zakończenia projektu

- na moment składania wniosku beneficjent musi przedstawić rzeczywisty dokument potwierdzający zabezpieczenie środków własnych na sfinansowanie przedsięwzięcia (rachunek bankowy, promesa kredytowa, itp.)

- Badania ankietowe.

Badanie objęło 3 beneficjentów i 10 wnioskodawców, którzy nie podpisali umów, czyli wszystkie podmioty, które od początku funkcjonowania działania 8.4 do końca października złożyły poprawne formalnie wnioski o dofinansowanie. Ponadto badanie objęło 4 firmy zainteresowane aplikowaniem (dzięki uprzejmości WWPE), które jednak z tego zrezygnowały (potencjalni beneficjenci). Uzyskano odpowiedzi od 7 przedsiębiorstw: 3 beneficjentów działania i 4 potencjalnych beneficjentów.

- ✓ Zdaniem większości beneficjentów wsparcie oferowane w ramach działania 8.4 PO IG jest istotne i dobrze odpowiada na potrzeby beneficjentów,
- ✓ Główną przyczyną niewielkiego zainteresowania beneficjentów ww. poddziałaniem są zbyt wygórowane warunki udzielania wsparcia, w szczególności nie dostarczanie przez mapy „białych plam” informacji o rzeczywistym dostępie do Internetu, zbyt trudna dokumentacja aplikacyjna, koszt przygotowania wniosku i innych dokumentów jest zbyt duży w stosunku do ewentualnych korzyści, zbyt długi okres oczekiwania na decyzję o dofinansowaniu, potencjalni beneficjenci nie wiedza o tym działaniu, kwota wsparcia jest niewystarczająca,
- ✓ Zdaniem wszystkich ankietowanych beneficjenci tego działania zostali trafnie wytypowani,
- ✓ Wydatki kwalifikujące się do wsparcia w ramach tego działania, zdaniem części ankietowanych, nie obejmują najważniejszych kategorii wydatków i powinny zostać poszerzone o koszty dokumentacji projektowej. Dofinansowaniem powinny zostać objęte koszty poniesione przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, które są niezbędne do jego przygotowania tj.: pozwolenie na budowę, umowy dzierżawy/zakupu z dysponentami, koszt przygotowania studium wykonalności,

- ✓ kryzys gospodarczy nie miał bezpośredniego wpływu na zainteresowanie beneficjentów wsparciem oferowanym w ramach działania,
- ✓ Zbyt wygórowana i trudna po pokonaniu dokumentacja aplikacyjna
- ✓ Ankietowani wskazują, że środki na podobne działania znajdują się w większości Regionalnych Programów Operacyjnych.

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Streszczenie

„Ocena przyczyn niewielkiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w ramach wybranych działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka”

Przygotowana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

przez

Fundację Europejskie Centrum Przedsiębiorczości

Warszawa, listopad 2009

UNIA EUROPEJSKA

Badanie ewaluacyjne „Ocena przyczyn niewielkiego zainteresowania potencjalnych beneficjentów realizacją projektów w ramach wybranych działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka” zostało zrealizowane w listopadzie 2009 roku przez Fundację Europejskie Centrum Przedsiębiorczości na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Głównym celem badania było zdiagnozowanie przyczyn niewielkiego zainteresowania dotacjami z sześciu najmniej popularnych działań i poddziałań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

- 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R,*
- 4.5.1 *Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym,*
- 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym,*
- 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej,*
- 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych oraz*
- 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.*

Na koniec października 2009 roku. w każdym z tych działań i poddziałań wykorzystano mniej niż 7% całkowitego budżetu przewidzianego na lata 2007- 2013, podczas gdy wykorzystanie alokacji dla całego programu Innowacyjna Gospodarka wyniosło w tym okresie 36,2% (liczone według wartości zawartych umów). Określenie przyczyn niskiego zainteresowania tymi instrumentami wsparcia koncentrowało się na analizie trzech obszarów:

- trafności i użyteczności oferowanego wsparcia
- wpływu kryzysu gospodarczego na zachowania adresatów wsparcia
- wpływu innych programów pomocy publicznej, które dofinansowują podobne działania i konkurują z badanymi instrumentami wsparcia PO IG.

W drugim etapie ewaluacji, na podstawie zebranych wyników, obserwacji i analizy dokumentacji, zespół badawczy opracował propozycje działań, które usprawnią funkcjonowanie badanych działań i poddziałań. Wyniki badań jak i rekomendacje zostały przedstawione oddzielnie dla każdego działania/poddziałania.

1. Poddziałanie 1.3.2 *Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R.*

W ramach tego poddziałania uczelnie, jednostki naukowe lub powołane z ich udziałem spółki mogą uzyskać dofinansowanie kosztów poniesionych na uzyskanie ochrony patentowej (w Polsce i za granicą) własności przemysłowej wytworzonej w tych jednostkach. Z przeprowadzonych badań wynika, że przyczyna niskiego zainteresowania nie tkwi w konstrukcji instrumentu wsparcia, ale ma bardziej systemowy charakter. W polskich jednostkach naukowych powstaje niewiele wytworów, które można opatentować. Ponadto system oceny naukowców w Polsce nie motywuje ich do komercjalizacji wyników badań za pośrednictwem uczelni, także uczelnie nie mają z tego tytułu istotnych zysków. Na te trudności strukturalne nakłada się problem występowania konkurencyjnego programu wsparcia - Patent PLUS, który także oferuje dofinansowanie zgłoszenia patentu, i jest postrzegany przez uczelnie jako bardziej atrakcyjny.

Propozycja rozwiązania problemu to przesunięcie środków z poddziałania 1.3.2 do poddziałania 1.3.1 i wydzielenie tam specjalnego budżetu na projekty rozwojowe kończące się uzyskaniem ochrony patentowej własności przemysłowej. Jednocześnie powinny być intensyfikowane działania informacyjno-promocyjne, które będą z jednej strony uświadamiać korzyści płynące z patentowania, z drugiej strony informować o procedurach aplikacyjnych, które często sprawiają wnioskodawcom trudność.

2. Poddziałanie 4.5.1 *Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym.*

Instrument ten oferuje dotacje dla przedsiębiorstw produkcyjnych na duże inwestycje (koszty kwalifikowane muszą sięgać przynajmniej 160 mln zł) o wysokim potencjale innowacyjnym. Warunkiem wsparcia jest utworzenie i utrzymanie w okresie trwałości projektu co najmniej 200 miejsc pracy. Na niskie zainteresowanie tym instrumentem wpłynęło przede wszystkim aktualnie obserwowane spowolnienie gospodarcze, które nie sprzyja tak dużym inwestycjom. Głównymi adresatami wsparcia z poddziałania 4.5.1 są zagraniczne koncerny, a takie podmioty przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych biorą pod uwagę globalną koniunkturę gospodarczą. Ponadto wymóg innowacyjności inwestycji może stać w sprzeczności z wymogiem tworzenia dużej liczby miejsc pracy.

Rekomenduje się złagodzić wymóg innowacyjności i wprowadzić preferencję dla określonych innowacyjnych branż (tak jak funkcjonuje to w programach wieloletnich) oraz rozszerzyć wsparcie o sektor usług w wybranych innowacyjnych branżach. Popieramy także jak najszybsze wprowadzenie przez Ministerstwo Gospodarki zapowiadanych zmian, które zwiększają poziom wsparcia i zmniejszają wymaganą liczbę nowych miejsc pracy. Niepewność co do proponowanych zmian także wstrzymuje działania inwestorów. Zalecamy rozważenie przesunięcia 1/4 środków z tego poddziałania do działania 4.1 w części dla małych i średnich przedsiębiorstw.

3. Poddziałanie 5.1 *Wspieranie rozwoju powiązań kooperacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym.*

Celem tego instrumentu jest dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć uczestników ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych, które będą służyć ekspansji klastra na nowe rynki oraz wprowadzaniu na nie innowacyjnych produktów lub usług. Bezpośrednim odbiorcą wsparcia jest koordynator klastra. Z przeprowadzonych badań wynika jednak, że w Polsce istnieje niewiele inicjatyw, które kwalifikują się do wsparcia. Polskie klastry znajdują się na razie na wczesnym etapie rozwoju, podczas gdy warunki wejściowe działania 5.1 mają na celu wyselekcjonowanie najbardziej innowacyjnych i zaawansowanych powiązań kooperacyjnych. Problem stanowią też szczegółowe i skomplikowane warunki wsparcia, które nakładają na potencjalnego beneficjenta wysokie zobowiązania (a więc i ryzyka), nieadekwatne do korzyści wynikających ze wsparcia.

Rekomendujemy stworzenie dodatkowej ścieżki dofinansowania powiązań kooperacyjnych z wykorzystaniem pomocy publicznej (pomocy regionalnej), która funkcjonowałaby obok obecnej ścieżki wsparcia. Ponadto zgłaszamy rozważenie propozycji podziału działania 5.1 na dwa poddziałania: jedno, które będzie realizować dotychczasowe cele 5.1 i drugie, które będzie służyło inkubacji inicjatyw klastrowych o zasięgu ponadregionalnym. Ponadto wnioskujemy o przyspieszenie prac nad mechanizmem koordynacji polityki państwa wobec klastrów na poziomie regionalnym i centralnym. Dodatkowo powinna powstać krajowa strategia rozwoju klastrów, która określi najważniejsze kierunki wsparcia. Brakuje bowiem dokumentu, który stanowiłby pewnego rodzaju drogowskaz dla powstających powiązań kooperacyjnych.

4. Poddziałanie 5.4.1 *Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej.*

W ramach tego poddziałania przedsiębiorstwa mogą starać się o dofinansowanie kosztów uzyskania międzynarodowej ochrony patentowej (lub zgłoszenia wzoru użytkowego lub przemysłowego) swoich produktów lub kosztów unieważnienia takiej ochrony. Instrument jest adresowany do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw i z tego właśnie powodu cieszy się on niewielkim wsparciem. Sektor MŚP w Polsce wytwarza stosunkowo niewielką ilość produktów, które mogą być przedmiotem zgłoszenia patentowego. Wśród przedsiębiorców niska jest świadomość korzyści płynących z uzyskania ochrony własności intelektualnej, a koszty ochrony i trudności biurokratyczne stanowią dla nich dużą barierę. Z badań wynika także, że przedsiębiorcy nie mają dostatecznej wiedzy o możliwości uzyskania wsparcia z funduszy unijnych na takie działania.

Podstawowym działaniem na rzecz zwiększenia zainteresowania powinna być kontynuacja szerokiej akcji informacyjno- promocyjnej skierowanej do sektora MŚP i do rzeczników patentowych. Ponadto zalecamy stworzenie przez PARP systemu aktywnego powiadamiania, dzięki któremu informacja o możliwościach dofinansowania trafiałaby bezpośrednio do firm. Baza firm powinna przede wszystkim objąć te przedsiębiorstwa, które startowały w konkursach o dotacje na innowacyjne inwestycje (4 oś priorytetowa PO IG). Dodatkowo proponujemy wydłużenie okresu możliwości ubiegania się o wsparcie do 2 lat od momentu zgłoszenia do Urzędu Patentowego oraz rozszerzenie kosztów kwalifikowanych o wynagrodzenia pracowników zatrudnionych do obsługi procesu uzyskania ochrony własności przemysłowej lub o koszty zewnętrznych usługodawców do obsługi tego procesu.

5. Poddziałanie 6.2.2 *Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych.*

Adresatami wsparcia z tego działania są jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizują projekty związane z przygotowaniem terenów inwestycyjnych o powierzchni co najmniej 40 ha. Dofinansowanie dotyczy kosztów przygotowania dokumentacji, m.in. koncepcji zagospodarowania terenu, badań geotechnicznych, studiów wykonalności itp. Największą barierą dla potencjalnych beneficjentów tego działania jest wymóg posiadania na własność terenów o tak dużej powierzchni. Samorządy albo w ogóle nie posiadają tak dużych terenów, albo użytkują je nie posiadając tytułu własności. Ponadto dofinansowanie do tego typu

przedsięwzięć często można uzyskać na atrakcyjniejszych warunkach z regionalnych programów operacyjnych. W RPO obowiązują mniejsze wymogi co do powierzchni, górny limit kwoty dotacji jest wyższy lub też nieograniczony i – w niektórych programach – można uzyskać dofinansowanie działań inwestycyjnych np. kosztu uzbrojenia terenu.

Aby zwiększyć zainteresowanie tym działaniem rekomendujemy m.in. rozszerzenie katalogu beneficjentów o jednostki samorządu terytorialnego działające w porozumieniu z innymi podmiotami (inne samorządy, Skarb Państwa). Ponadto należy zliberalizować wymogi co do powierzchni terenów przygotowywanych pod inwestycję.

6. Działanie 8.4 *Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.*

Dofinansowanie mogą dostać przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe na budowę dedykowanej infrastruktury teleinformatycznej pomiędzy najbliższym lub najbardziej efektywnym punktem dystrybucji Internetu a grupą docelową. Infrastruktura musi być zlokalizowana na obszarze zakwalifikowanym jako tzw. „biała plama”, czyli tam, gdzie nie ma dostępu do Internetu o przepustowości powyżej 2 Mb/s. Istotnym problemem dla potencjalnych beneficjentów tego działania jest kwalifikowanie obszaru jako tzw. „białej plamy”. Za stworzenie map „białych plam” odpowiadają urzędy marszałkowskie i jak dotąd takie inwentaryzacje powstały tylko dla dziewięciu województw. Ponadto z przeprowadzonych badań wynika, że mapy te są niedokładne, zwłaszcza gdy dotyczą rozległych czy górzystych terenów. Potencjalnych beneficjentów zniechęcają też wysokie koszty aplikacji, które wynikają z obowiązku przygotowania studium wykonalności, analizy finansowo-ekonomicznej i analizy ryzyka.

Jako najpilniejsze działania wskazujemy szybkie zakończenie inwentaryzacji „białych plam”,. Proponujemy też uproszczenie procedur aplikacyjnych poprzez zrezygnowanie z obowiązku sporządzania studium wykonalności, gdyż dla tego typu inwestycji biznes plan jest wystarczający. Ponadto rekomendujemy poszerzenie listy wydatków kwalifikowanych o koszty przygotowania biznes planu i dokumentacji projektowej

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Summary

„Evaluation of the low interest of potential beneficiaries in carrying out projects within the selected measures of the Innovative Economy Operational Programme”

Performed on the commission of Ministry of Regional Development

by

Foundation European Centre for Enterprise

Warsaw, November 2009

EUROPEAN UNION

The research „Evaluation of the low interest of potential beneficiaries in carrying out projects within the selected measures of the “Innovative Economy Operational Programme” was performed in November 2009 by the Foundation- European Centre for Enterprise, on the commission of Ministry of Regional Development. The main purpose of the evaluation was to diagnose the reasons of limited interest in applying for subsidies from the six least popular measures and submeasures of the programme: 1.3.2 *Support for protection of industrial property manufactured in scientific entities in result of R&D works*; 4.5.1 *Support for investments in production sector*, 5.1 *Support for the development of supra-regional cooperative relations*; 5.4.1 *Support for the gaining/ realization of the protection of industrial property*; 6.2.2 *Support for the studio and conception works within preparation of investment terrains for the investment projects*; 8.4 *Ensuring Internet access at the “last mile” level*. By the end of October 2009 less than 7 % of the total allocation for the years 2007-2013 has been utilized in each of these measures/submeasures. Meanwhile the utilization of the total budget of the whole operational programme amounted to 36,2 % (according to the value of concluded contracts).

Diagnosis of the reasons of the low interest in the above mentioned measures/submeasures was focused on the analysis of three areas:

- accuracy and viability of the offered support
- influence of the economic slowdown on the behaviour of the support recipients
- influence of other programs of public aid offering subsidies for similar actions– to what degree they ‘compete’ with the evaluated measures/submeasures.

At the second stage of the evaluation, on the basis of acquired data, observations and analysis of documents, the research team provided recommendations of activities aimed at the improvement of the functioning of the evaluated measures/submeasures. The results of the performed research, as well as the recommendations have been presented for each support instrument separately.

Submeasure 1.3.2 Support for protection of industrial property manufactured in scientific entities in result of R&D works

Within this submeasure universities, scientific units or companies, in which they are involved as partners, are entitled to apply for subsidy to cover the costs of acquiring patent protection (in Poland and abroad) for the intellectual property they produce. The research shows that low

interest in the submeasure is not caused by its construction, but is rather due to the system: Polish scientific units produce a limited number of items that can be patented. The system of evaluation of the scientists does not encourage them to commercialize their research results via the universities. The commercialization of such results does not give the university meaningful profits either. Another factor which contributes to the low interest is the existence of a competitive support program – Patent Plus, which covers the costs of patenting and is considered by the universities more attractive. Our recommendation is to differentiate the scope of support of these instruments, so that they do not compete, but are complementary to each other. At the same time information and promotion activities should be intensified, in order to raise the awareness of the benefits of patenting, and on the other hand to inform about the application procedures which often are a barrier for the applicants.

2. Submeasure 4.5.1 *Support for investments in production sector*

This instrument provides subsidies for production enterprises for big investment (the qualifying cost should amount to at least 160 million zlotys) with high innovative potential. To gain the support the applicant is obliged to create at least 200 workplaces and keep them for the time of the project's duration. Low interest in the submeasure was caused by the current economic slowdown – it is not a favourable time for such big investment. The submeasure was dedicated to big foreign concerns, and they do take global economic situation into account when deciding about investment. Secondly, the requirement of high degree of innovation may be in contradiction with the requirement of creating such a great number of workplaces. As a partial solution to the problem, we suggest that the requirement of the level of innovation is reduced, and that high technology sector is treated preferably (as it functions in multiyear support programs). We recommend, that the Ministry of Economy introduces the following planned changes as soon as possible: higher level of support, lower level of the new workplaces. The investors' uncertainty regarding these changes hinders their actions. We suggest that 1/4 of the budget for this submeasure is relocated to the measure 4.1 to the part intended for small and medium enterprises.

3. Submeasure 5.1. *Support for the development of supra-regional cooperative relations.*

The goal of this instrument is to subsidize joint ventures of members of above-regional cooperation ties, which will enable the cluster's expansion to new markets and introduction of

new products and services. The direct support recipient is the cluster's coordinator. Our research shows however, that in Poland there are not many potential beneficiaries of this submeasure. Polish clusters are still on the very early stage of development, while the requirements of the submeasure were constructed in such a way, that only very advanced cooperation ties are selected for support.

Very detailed and complicated terms of providing support are also a problem. The potential beneficiary has to undertake very strong obligations, i. e. risk, inadequate to the benefits of support. We propose to create an alternative way of providing support to clusters that involves public aid and functions together with current support. We also recommend that some terms of the subsidy reconciliation are less strict, that the entry criteria for beneficiaries are more liberal, and that a submeasure dedicated to the cluster incubation is separated within the budget. Also a national strategy on the development of clusters should be prepared as soon as possible. The lack of such a complex document setting out the state's policy in this area is clearly visible.

4. Submeasure 5.4.1 *Support for the gaining/ realization of the protection of industrial property*

Within this submeasure companies may apply for subsidies for the costs of acquiring international patent protection for their products, or for the costs of annulment of such protection.

The instrument is dedicated to micro-, small and medium enterprises, and that is why it is not popular. In Poland such companies produce a limited number of solutions that can be patented. Entrepreneurs are not aware of the benefits of patenting, and the costs and bureaucracy of the procedure is a serious barrier to them. Our research shows, that the entrepreneurs do not know about the possibility of obtaining support from the EU means for patenting. We recommend that Polish Agency for Enterprise Development creates an information system, which would ensure that news about possible subsidy reaches the potential beneficiary directly. The base of potential beneficiaries should include all applicants in the competitions for innovative investment. Additionally, we suggest that the subsidy should cover the costs of patent applications put forward up to two years before applying for the subsidy.

5. Submeasure 6.2.2 *Support for the studio and conception works within preparation of investment terrains for the investment projects*

The submeasure is dedicated to self-government entities, who realize projects, where areas of at least 40 ha are prepared for investment. Subsidy covers the costs of preparation of documentation, i. e. spatial plan, geotechnical examination, feasibility study etc. The greatest barrier to the potential beneficiaries is the requirement of ownership of so vast areas. Self-government entities either do not possess such large areas at all, or they use land without property title. What is more, regional operational programs offer more attractive support for such projects – the subsidized areas may be smaller, the subsidy amount is higher, additional costs are covered. We recommend that the catalogue of potential beneficiaries is widened: self-governments acting in cooperation with other self-government entities, or with State Treasury, should be entitled for support. In case of the covered costs: costs of technical project and construction design for the technical media could also be included.

6. Submeasure 8.4 *Ensuring Internet access at the “last mile” level.*

Subsidies can be obtained by enterprises and non-government organisations for the development of a dedicated teleinformatic infrastructure between the closest or the most effective Internet distribution point and the target group. The infrastructure has to be located in so called “white spot” – i.e. area where there is no access to Internet above 2 Mb/s capacity. However it is a problem to identify such areas. Maps of white spots were prepared only in 9 out of 16 voivodships, and they are not precise.

Another factor which discourages potential beneficiaries is the high cost of preparation of the application. It is a result of the requirement to prepare a feasibility study, finance-economic analysis, and risk analysis.

Our recommendation is that the ‘white spots’ are identified as soon as possible. Another highly recommended action is to simplify the application procedure by abandoning the necessity of preparing the feasibility study. For this type of investment a business plan is absolutely sufficient.

(Wykonawca badania nie wypełnia kolumn: Status realizacji oraz Klasa rekomendacji!!!)

W poniższej tabeli umieszczone zostały najważniejsze z rekomendacji zaproponowanych dla poszczególnych działań/poddziałów w rozdziale 5 raportu

Tabela wdrażania rekomendacji								
Lp.	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Status realizacji	Proponowany sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Klasa rekomendacji	Termin realizacji
1.	Poddziałanie 1.3.2	Poddziałanie 1.3.2 ma konkurenta w postaci Programu Patent Plus (str.18)	Przesunąć środki z poddziałania 1.3.2 do 1.3.1 i wydzielić tam specjalny budżet na projekty rozwojowe kończące się uzyskaniem patentu (str.37)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO IG	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (MRR), Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSzW)		I kwartał 2010
2	Poddziałanie 1.3.2	Jednostki naukowe mają niską świadomość korzyści i wiedzę nt ochrony własności intelektualnej (str. 17)	Zwiększyć działania informacyjno-promocyjne, promować dobre praktyki (str. 38)		Intensyfikacja działań promocyjnych, opracowanie nowych sposobów dotarcia z informacją do adresatów	Ośrodek Przetwarzania Informacji, MRR, MNiSzW		działania ciągłe

					wsparcia		
3	Poddziałanie 4.5.1	Kryterium innowacyjności w połączeniu z wymaganą liczbą nowych miejsc pracy stanowi dużą barierę (str. 22)	Złagodzić to kryterium i wprowadzić preferencje dla wybranych branż, uznawanych za silnie innowacyjne. Należy też zmniejszyć wymaganą minimalną liczbę tworzonych miejsc pracy (str. 39)		Zmiana kryteriów innowacyjności i obniżenie do 150 liczby nowych miejsc pracy w rozporządzeniu MG w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki	Ministerstwo Gospodarki (MG), MRR	I kwartał 2010
4	Poddziałanie 4.5.1	Głównym powodem niskiego zainteresowania wsparciem jest słaba koniunktura gospodarcza w Polsce i na świecie (str. 21)	Należy rozważyć przesunięcie ¼ środków z budżetu 4.5.1 do innych działań PO IG (str. 39)		Należy przesunąć 1/4 środków z budżetu 4.5.1 do działania 4.1 w części dla MŚP	MRR, MG	I kwartał 2010
5	Poddziałanie 4.5.1	Nie ma wielu inwestorów zainteresowanych wsparciem (str. 22)	Rozszerzyć katalog beneficjentów o przedsiębiorstwa usługowe z wysoko innowacyjnych sektorów (str. 39)		Odpowiednia zmiana rozporządzenia MG w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki	MRR, MG	I kwartał 2010
6	Działanie 5.1	W tym działaniu nie występuje pomoc publiczna więc poziom wsparcia jest wysoki, ale procedura rozliczania takiej dotacji zniechęca beneficjentów (str. 25)	Stworzyć alternatywną ścieżkę dofinansowania w ramach tego działania, z wykorzystaniem pomocy publicznej (pomocy regionalnej), która będzie funkcjonować obok obecnej ścieżki (str. 40)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w rozporządzeniu MRR w sprawie udzielania przez PARP pomocy w ramach PO IG	MRR, MG	II kwartał 2010
7	Działanie 5.1	Wymogi i procedury w tym działaniu są bardziej	Opracować przewodnik dla beneficjentów, który w jednym miejscu mieściłby		Opracowanie przewodnika dla beneficjentów, zorganizowanie	Polska Agencja Rozwoju	II kwartał 2010

		skomplikowane niż w innych programach pomocowych i niezrozumiałe dla adresatów (str. 27)	wszystkie informacje o działaniu. Należy prowadzić stałą kampanię informacyjną, konsultacje i warsztaty dotyczące procedur związanych z aplikacją i realizacją projektów (str. 41)		warsztatów i konsultacji	Przedsiębiorczość i (PARP)		
8	Działanie 5.1	Barierę stanowią wysokie koszty związane z aplikowaniem (str. 26)	Poszerzyć katalog kosztów kwalifikowanych o koszt sporządzenia studium wykonalności i analizy potrzeb i specyfiki potencjału klastra (które stanowią obowiązkowe załączniki do wniosku) (str. 41)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w rozporządzeniu MRR w sprawie udzielania przez PARP pomocy w ramach PO IG	PARP, MG, MRR		I kwartał 2010
9	Działanie 5.1	Ryzyko związane z realizacją projektu jest silnie skoncentrowane na koordynatorze projektu (str. 27)	Wprowadzić mechanizmy dzielenia tego ryzyka pomiędzy koordynatora a uczestników powiązania, zmiana mechanizmu rozliczania dotacji w perspektywie 15-letniej (str. 41)		Wprowadzić poręczenie według prawa cywilnego, które umożliwi solidarne zabezpieczenie podpisanej przez koordynatora umowy, zmiana mechanizmu rozliczania dotacji	PARP, MG		I kwartał 2010
10	Działanie 5.1	Polskie klastry są słabe strukturalnie, mało trwale i jest ich niewiele, a działania pomocowe dla nich nie są skoordynowane (str. 25)	Stworzyć mechanizmy koordynacji wsparcia publicznego dla inicjatyw klastrowych na poziomie regionalnym i centralnym, wytyczyć jasną politykę państwa w tym kierunku (str. 41)		Utworzyć grupę roboczą ds. klastrów złożoną z przedstawicieli MRR, MG, PARP i urzędów marszałkowskich; opracować krajową strategię rozwoju klastrów	MRR, MG		II kwartał 2010
11	Działanie 5.1	Jest niewiele klastrów, które kwalifikują się do wsparcia w ramach działania 5.1 (str.25)	Wprowadzić dotacje na inkubację klastrów ponadregionalnych, które nie spełniają wszystkich aktualnych kryteriów wejściowych, ale mają duży potencjał		Podzielić działanie 5.1 na dwa poddziałania: 5.1.1, które będzie realizować obecne cele 5.1 i 5.1.2, które będzie wspierać	MRR, MG, PARP		I kwartał 2010

			rozwoju (str. 40)		powstawanie i integrację mniej dojrzałych klastrów ponadregionalnych			
12	Poddziałanie 5.4.1	Przedsiębiorcy mają niską świadomość korzyści płynących z uzyskania ochrony praw własności intelektualnej (str. 30)	Kontynuować działania popularyzujące wiedzę dotyczącą ochrony własności intelektualnej realizowane w ramach poddziałania 5.4.2 (str. 42)		Kampania informacyjno-promocyjna	PARP, MG, MRR		działania ciągłe
13	Poddziałanie 5.4.1	Przedsiębiorcy mają niewystarczającą wiedzę dotyczącą poddziałania 5.4.1, niewielu jest zainteresowanych ochroną patentową (str. 30)	Stworzyć system aktywnego informowania przedsiębiorców (czyli taki, który nie wymaga ich aktywności) o ogłaszaniu konkursów, zmianach w procedurach (str. 42)		PARP powinien zbudować bazę danych przedsiębiorców-potencjalnych beneficjentów tego poddziałania, punktem wyjścia lista beneficjentów i wnioskodawców priorytetu 4 PO IG	PARP		I kwartał 2010
14	Poddziałanie 5.4.1	Przedsiębiorcy mają niewystarczającą wiedzę dotyczącą poddziałania 5.4.1; priorytetem dla nich jest najpierw zgłoszenie do Urzędu Patentowego a dopiero później składanie wniosku o dofinansowanie (str. 30)	Umożliwić aplikację przedsiębiorcom do dwóch lat od momentu dokonania zgłoszenia do Urzędu Patentowego (str. 42)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w rozporządzeniu w sprawie udzielania przez PARP pomocy publicznej i w Szczegółowym Opisie Priorytetów w ramach PO IG	PARP, MG, MRR		I kwartał 2010
15	Poddziałanie 5.4.1	Katalog kosztów kwalifikowanych nie obejmuje najważniejszych kosztów (str. 30)	Rozszerzyć katalog o koszty wynagrodzenia pracowników zatrudnionych do obsługi procesu uzyskania ochrony lub o koszty		Wprowadzić odpowiednie zmiany w rozporządzeniu MRR w sprawie udzielania przez PARP pomocy w ramach PO IG	MRR, MG		I kwartał 2010

			zewnątrznych doradców (do 20% kosztów kwalifikowanych) (str. 42)				
16	Poddziałanie 6.2.2	Samorządy nie posiadają na własność terenów inwestycyjnych o wymaganej powierzchni (str. 33)	Poszerzyć katalog beneficjentów o JST działające w porozumieniu, np. stowarzyszenia gmin, i z innymi podmiotami publicznymi, np. Skarbem Państwa; dopuścić wnioskodawców którzy nie mają terenu na własność ale np. wieczyste użytkowanie (str. 43)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w Szczegółowym Opisie Priorytetów w zakresie poddziałania 6.2.2	MRR, MG	II kwartał 2010
17	Poddziałanie 6.2.2	Samorządy nie posiadają na własność terenów inwestycyjnych o wymaganej powierzchni i nie wszystkie ważne wydatki są kwalifikowane (str. 33)	Umożliwić przygotowanie dokumentacji dla kilku nieruchomości graniczących ze sobą (niezależnie od wielkości poszczególnych działek) i tworzących razem wymaganą obecnie powierzchnię minimum 40 ha lub rozproszonych nieruchomości, nie graniczących ze sobą, ale o wielkości minimum 10 ha dla każdej działki; poszerzyć wydatki kwalifikowane o koszty sporządzenia dokumentacji technicznej i projektu budowlanego (str. 43)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w Wytocznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IG	MRR, MG	II kwartał 2010
18	Działanie 8.4	Zbyt trudny i kosztowny dla wnioskodawców proces aplikowania (str. 36)	Zamiast obowiązkowego studium wykonalności dopuścić biznes plan zgodnie z p. 5 e) (str. 44)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w dokumentacji konkursowej	Władza Wdrażająca Programy Europejskie	I kwartał 2010

19	Działanie 8.4	Zbyt kosztowny dla wnioskodawców proces aplikowania (str. 36)	Poszerzyć listę wydatków kwalifikowanych o koszty przygotowania biznes planu i dokumentacji projektowej (str. 44)		Wprowadzić odpowiednie zmiany w Szczegółowym Opisie Priorytetów	Władza Wdrażająca Programy Europejskie, MSWiA, MRR		I kwartał 2010
20	Działanie 8.4	Brak inwentaryzacji „białych plam” i ich niezgodność ze stanem faktycznym (str. 35)	Jak najszybciej zakończyć inwentaryzację białych plam (str. 44)		Zakończenie inwentaryzacji przez urzędy marszałkowskie	Urzędy marszałkowskie, MRR, MSWiA		I kwartał 2010

Wniosek – wniosek na podstawie którego sformułowana została rekomendacja powinien być zwięzły i jednoznaczny. Konieczne jest wskazanie odpowiedniej strony lub stron w raporcie końcowym z badania.

Rekomendacja – podobnie jak wniosek powinna być zwięzła i jednoznaczna. Konieczne jest wskazanie odpowiedniej strony lub stron w raporcie końcowym z badania.

Stan realizacji- należy wybrać jedną z poniższych opcji:

- rekomendacja wdrożona w całości/w całości w trakcie wdrażania,
- rekomendacja w części wdrożona/ w części w trakcie wdrażania,
- rekomendacja do wdrożenia w całości,
- rekomendacja w części do wdrożenia,
- rekomendacja odrzucona.

Proponowany sposób wdrożenia – syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji.

Adresat rekomendacji – instytucja (instytucje) odpowiedzialna za wdrożenie rekomendacji.

Termin realizacji – proponowana data wdrożenia rekomendacji (w kwartałach).